Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

הײַנט 8 זײַטען

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראָשען.

נייער פאָלקסבלאַט

№ 65	Łódź, Poniedziałek 17 marca 1930.	אכטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מאָנטאג, יז אדר תר״ץ	№ 65

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

די פּאָליטישע סיטואַציע איז אומקלאָר

דער קריזיס זאָגט צו זיך לאַנג צו פערציהען

וואַרשע, 16 (טעלעפאָניש פון אונזער ספּעציעל־קאָרעספּאָנדענט). די פּאָליטישע סיטואַציע נאָך דער דימיסיע פון דער רעגירונג איז אומקלאָר און פערוויקעלט. ס'איז מעגליך, אז די דימיסיע זאָל בלייבן ביז פּאַרטעל און אז דער מלוכה־פרעזידענט וועט אַרויסלאָזן דיזעלבע רעגירונג אויף אַן־אומבעשטימטע צייט, ס'זענען אבער אויך מעגליך אַנדערע קאָמבינאַציעס.

פערשידענע קאָמענטאַרען רופט אַרויס דער אָפיציעלער קאָמוניקאַט וועגן דער דימיסיע אין וועלכן עס ווערט גערעדט וועגן דער פערוואַנדערונג פון מלוכה־פרעזידענט, וואָס דער סיים האָט איצט אַרויסגערופן דעם קריזיס. אין די רעכטע קרייזן האַלט מען, אז דער פרעזידענט האָט אזוי אַרום אנגענומען א פּאָליטישע שטעלונג געגען סיים; די כאָזאַציע דאַנגען איז פון דער דאָזיגער שטעלונג צופרידען.

מ'שמועסט, אז אין די נאָהענטסטע טעג זאָל מאַרשאַל פּילסודסקי דורך אַן־אַרטיקעל אנגעבן מען שטעלונג צו די געשעהענישען.

צווישן די קאַנדידאַטען אויף פּרעמיער רופט מען אויך אָן דעם רעפּ. סלאַוועק, פּרעזעס פון ב.ב.־קלוב און פערטרויענס־מאַן פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

בכלל האַלט מען, אז דער קריזיס וועט נישט גיך ליקווידירט ווערן, אז די נייע רעגירונג וועט בעשטימט ווערן ערשט נאָך'ן 1־טען אַפּריל, נאָכן סוף פון דער בודזשעט־סעסיע.

נאָך קורצע און שווערע ליידן איז נעכטן געשטאָרבען אין עלטער פון 79 יאָהר אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, גראָסמוטער, אורגראָסמוטער, שוויגערמוטער, שוועסטער און טאַנטע

ב״ע

יוטע פייגע אבראַמאָוויטש

(לאַנגיעהריגע מיטאַרב׳יטערין פון דער יודישער גמינע אויפ'ן בית־החיים).

די לויה קומט פאָר היינט, מאָנטאג, 2 אַ זייגער בייטאָג פון טויער־הויז אויפ'ן יודישען בית־החיים, וועגען וואָס עס טיילען מיט

די אין טיפען טרויער פערבליבענע

זיהן, טאָכטער, שנירס, אייניקלעך און אוראייניקלעך

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער מיטגליד ה' יהושע פינגערהוט צוליב דעם טויט פון זיין ברודער

אליעזר וואָלף פינגערהוט

די פערוואַלטונג פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אין לאָדז

פאָלודניאָווע 4.

אַנ'אָרט צו שלאָפען

פאַר אַ אָרענטליכען יונגנמאַן, איז אָבצוגעבען.

צו ערפאַהרען

פּיעטריקאָווער 33

אין 2. הויף, פּאַרטער.

Skład fabryczny HUTY SZKLANEJ

„SKIERNIEWICE"

PIOTRKOWSKA 64, tel. 123-24

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט אונזערע געעהרטע קונדען, אַז מיר בעזיצען אויף לאַגער פערשידענע פלאַשען ווי:

ווייַן, ליקערען, זאַפטען, סינאַלקאַ, עסיג און ביר־פלאַשען

ווי אויך פערשידענע פערפום־ און אַפּטייק־פלאַשען

אין פאָלגענדע פאַרבען: ווייס, האַלב־ווייס, גרין און ברוין.

מיט אַכטונג „SKIERNIEWICE", Łódź, Piotrkowska 64 tel. 123-24

Ala Rubinsteinówna

właśc. SALONU MÓD

p.f. „AU PETIT PARIS"

Piotrkowska 81, tel. 138-65

איז צוריקגעקעהרט פון פּאַריז

און עמפּפעהלט די נייעסטע מאָדעלען צו צוגענגליכע פּרייזען.

איך נעהם אָן פון דינסטאָג, דעם 18־טען ד. ח.

דער שווער געטראָפענער פאַמיליע פינגערהוט ווי אויך דער פאָלקס־פּאַרטיי צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער איבערגעגעבענעם פאָטער און חבר

נ״ע אליעזר וואָלף

דריקען מיר אויס דעם טיפסטען בײלייד.

פּרעזעס פון קליינהענדלער־פערבאַנד פּיעטריק. 6 זכריה גאָלדבערג

וויצע־פּרעזעס . . . יודל רימערבאַנד

. . . . אייזיק לעווין

סעקרעטאַר . . . יעקב שימשע

זעליג לייזעראָוויטש

פאָרשטעהער פון ראָד־פּערקעהר וואָלף גראָסמאַן

שלמה ראָזנער, יצחק דאַווידאָוויטש

א הערצליכען מזל־טוב

און אַ גליקליכע צוקונפט צו דער חתונה פון מיין מיין שוואָגער

ישראל מאַקאַרסקי מיט פרל. אלטא רחל בוימאַן

וויגשט אברהם יעקב פלום

און פרוי מיט קינדערלעך.

פיטלינגען

פון דער לאַנגיעהריגער בעריהמטער מאַרקע

Nordia Hawe

צום פּרייז בלויז 2.50 זל. אַ קעסטעל, 14 שטיק

שטיינפעלד, זאַוואַדזקאַ 20, טעל. 186-23

און ביי ראַטקינסקי, קאָשטשעלנאַ 5.

דעם יודישען טעאַטער־קאָלעקטיוו אין לאָדז, וועלכער האָט אַנטייל גענומען אין אָפּגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער טייערען און אונפערגעסליכען

משה אַרנוואַלד נ.ע.

בעזונדערס די קאָלעגען סטרוגאַטש און האַמבורגער פאַר זייער אויסדרוק פון מיטלייד און אויפריכטיגע ווערטער, וואָס זיי האָבען אַרויסגעזאָגט ביים אָפענעם קבר, דאַנקט

די טיף געטראָפענע פאַמיליע.

Dr. med.

E. Reicher

הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען

היילונג מיט דיאַטערמיע און עלעקטראָטעראַפּיע

28 פּאָלודניאָווע 28

נעמט אָן פון 8–10 פרי און פון 12–2 נאָכמ.

און פון 7–8³⁰ אָוו. זונטאָג פון 9–2 נ.כמ.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרטיגע געשלעכטס־... בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען

נעמט אָן פון 8–2 נ.מ. און פון 5–9 אָוו.

מאַשין־לעבעך

ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נאָרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29

אַכטונג, חברים פון ראָד־פערקעהר!

מיר פאָדערן אויף אַלע חברים טרוק־, וואָגען־, דראָשקען־ און פורגאָנגען־בעזיצער, צו קומען אין אונזער פעראיין פּיעטריקאָווער 6,

אויסקויפען די נומערן פאַר'ן יאָהר 1930.

פערשפּעטיגט נישט, ווייל די צייט איז קורץ.

ראָד־פערקעהר־סעקציע ביים קליינהענדלער־פערבאַנד

פּיעטריקאָווער 6

פּרעזעס גראָסמאַן; וויצע־פּרעזעס ראָזנער; סעקרעטאַר בערנשטיין

קאַסיר טערנער; עקאָנאָם דאַווידאָוויטש

Ostrzeżenie.

Niniejszym komunikuję, iż wydaliłem następujących pracowników:

1) Jakóba Iżbickiego, Zielona 63

2) Stefę (Szewa) Blibaum, Szkolna 16

Od dnia 15-go b. m. wymienieni nie mają prawa inkasować żadnych należności dla naszej firmy.

Z poważaniem „SPŁDHANDPOL"

Przedsięb. Eksped. Przewozowe

Salomon Goldkorn

Łódź, Piotrkowska 26.

אנטי-פסח-אקציע אין רוסלאנד

עס ווערט אבער געווארענט געגען אנווענדען צוואנגסמיטלען

מאסקווע, 16 (י. ט. א. טעלעגראפיש).
דער פערבאנד פון אטעאיסטען (גאטלאזע) האט פערעפענטליכט אן אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט פראקלאמירט אן אנטי-פסח-קאמפאניע. אין דעם אויפרוף ווערט אנגעוויזען דערויף, אז דער יודישער פסח פאלט צוזאמען מיט'ן קריסטליכען און דעריבער קען מען פיהרען א געמיינזאמע אנטי-פסח-אקציע.

דעם 19. אפריל ביינאכט זאל איינגעארדענט ווערען א גראנדיעזע דעמאנסטראציע מיט טראנספאראנטען און אנטי-פסח'דיגע אויפשריפטען. דעם 20. בייטאג זאל פארקומען א מאסען-דעמאנסטראציע. די ארבייטער ווילען, מוזען ארבייטען פסח. די קאמפאניע וועט אויסגענוצט ווערען אויך צום שליסען די קירכען און שוהלען.

דער צ. ק. פון אטעאיסטען-פערבאנד האט אבער ארויסגעגעבען אינסטרוקציעס די פראווינציעלע אפטיילונגען נישט צו שליסען מיט געוואלט די שוהלען און קירכעס אין די ערטער, וואו די בעפעלקערונג וועט זיין געגען דעם.

סעסיע פון דעם אקציאנס-קאמיטעט

האט זיך נעכטען געעפענט אין לאנדאן

לאנדאן, 16 (י.ט.א. טעלעגראפיש) היינט האט זיך דא געעפענט די סעסיע פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט. אויף דער טאג-ארדנונג שטעהען פאלג. פראגען: 1. בעריכט און דיסקוסיע וועגען דער פאליטישער סיטואציע אין לאנדאן, ארץ-ישראל און גענף; 2. פארשלאג פון מאיר גראסמאן וועגען וועהלען א ספעציעלען פאליט. קאמיטעט און צונויפרופען דעם קאנגרעס אין יאהר 1930, 3. א"י-בודזשעט, פינאנצען, קרן היסוד, הילפס-פאנד; 4. פארשלאג פון ארלאף בערנארד וועגען פינאנסירען די איינוואנדערונג קיין ארץ-ישראל; 5. פראבלעמען פון ערדקויף, קולטור, אגענץ און ארגאניזאציאנעלע פראגען.

5 מיליאן פרויען

ווערען אויסגעבילדעט פאר דער רויטער ארמעע

מאסקווע, 16 (ספ. טעל.) די געזעלשאפט פאר מיליטערישער אויסבילדונג „אסאאוויאכים" פלאנעוועט אין משך פון 2 יאהר אויסצובילדען 5 מיליאן פרויען און מיידלעך צו דינען ביי מא-שינגעוועהרען און אנדערע קריגס-אפטיילונגען. שוין איצט שפילען פרויען א בעדייטענדע ראלע אין דער סאוויעטישער ארמעי. א חוץ די עטליכע טויזענד פרויען, וואס דינען אקטיוו אין דער ארמעי, בעקומען 200 טויזענד ארבייטערינס מיליטערישע אויסבילדונג נאך דער ארבייט. 54 טויזענד פרויען ווערען אויסגעבילדעט אלס שיסע-רינס, 100 טויזענד – אויף גאז-קורסען, 4200 פרויען אויף קאוואלעריע-קורסען.

ווייטער וועלען פרויען אויסגעבילדעט ווערען אויך צו פערטרעטען די מענער אלס קוכערס, טעלעגראפיסטען, טעלעפאניסטען, מיליטערישע בעאמטע א. א. וו. פיל פרויען זענען אויך בעשעפטיגט אין די פראפאגאנדע-אפטיילונגען פון דער רויטער ארמעע.

רוסישע אנטיסעמיטישע ארבייטער ווילען פערברענען

א יודישער ארבייטער לעבעדיגערהייט

מאסקווע, (יט"א) דער יודישער ארבייטער ווינניצקי, פון דער פאבריק „קאמונאר" אין דער שטאט זאפאראזשע, אוקראינע, איז שווער גישט פערברענט געווארען לעבעדיגערהייט צוליב א טייר לאנישען איינפאל פון צוויי רוסישע אנטיסעמיטישע ארבייטער פון דער זעלבער פאבריק.

די אנטיסעמיטען האבען זיך פערגנביעט זו ווינניצקין בשעת ער איז אין זיינע רוה-שטונדען געשלאפען אין דער פאבריק און האבען אונטערגעצונדען זיינע קליידער. ביידע כוליגאנעס זענען בעזייטיגט געווארען פון דער פאבריק און זענען איבערגעגעבען געווארען צום געריכט.

געשטארבען פרימא דע ריווערא

דער געוו. דיקטאטאר פון שפאניען

פאריז, 16 (ספ. טעל.) היינט 4 נאכמיטאג איז דא געשטארבען דער געוו. דיקטאטאר פון שפאניען, גענעראל פרימא דע ריווערא. דער ג. דיקטאטאר איז זייט עטליכע טעג געווען פער-קיהלט, די קראנקהייט איז אבער קאמפליצירט געווארען דורך זיין צוקער-ליידען און היינט איז פלוצים געקומען די קאטאסטראפע.

פראצעס וועגען א ריזען-ירושה

נאכ'ן יודישען טעאטער-מאגנאט אברהם ערלאנגער

ניו-יארק, (יט"א) א גרויסע סענסאציע האט דא ארויסגערופען דער פראצעס וועגען דער ירושה נאכ'ן בעקאנטען יודישען טעאטער-מאג-נאט אברהם ערלאנגער, וועלכער האט איבערגעלא-זען א פערמעגען פון העכער 25 מיליאן דאלאר.

דער ברודער פונ'ם פערשטארבענעם, ריכטער מיטשעל ערלאנגער בעשטרייט צוליב יודי-רישע מאטיוען די ירושת-תביעות פון דער אל-מנה נאך דעם פערשטארבענעם, פרוי ערלאנ-גער האט בעאויפטראגט צו שטיצען איהר תביעה איינעם פון די גרעסטע אמעריקאנער אדוואקא-טען ה' מאקס שטויער.

געשלאסען „יעקאפא" אין לענינגראד

מאסקווע, 16 (י.ט.א. טעלעגראפיש)

לויט א פעראדנונג פון דער מאכט איז געשלאסען געווארען די הילפס-געזעלשאפט „יעקאפא" פון 1914 און אויסגעהאלטען א מושב זקנים און אנדערע פילאנטראפישע אנשטאלטען.

שווערע לופט-קאטאסטראפע אין ווארשא

ווארשא, 16 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אויפ'ן מאקאטאווער פליה-פלאץ איז היינט נאכמיטאג אראפגעפאלען א פאסאזשיר-אעראפלאן. דער פילאט און איין פאסאזשיר זענען דערהרג'עט געווארען. דער אעראפלאן איז צו-שמעטערט געווארען.

פייערונגען אין קראקא

צום 60. געבורטסטאג פון ד"ר טהאן

קראקא, (י.ט.א. טעלעגראפיש) דאס יודיש-נאציאנאלע קראקא האט היינט געפייערט דעם 60-טען געבורטסטאג פון דעפ. ד"ר יהושע טהאן. צום יובילאר זענען געקומען מיט בעגריסונגען פיל דעלעגאציעס פון פערשידענע ארגאניזאציעס און אינסטיטוציעס. די יודיש-פוילישע צייטונג „נאווי דזיעננניק" איז ערשינען אין א פערגרעסערטען פארמאט און איז אינגאנצען געווידמעט דעם לעבען און שאפען פון ד"ר טהאן.

נאכמיטאג איז פארגעקומען א פייערליכע אקאדעמיע מיט'ן אנטייל פון ד"ר לעווער (קאלא), דעפ. הארטגלאס (ציונ. ארג.) פרוי ציממערמאן (וויזא), רעד. גאלדבערג א. א. ד"ר טהאן האט געענטפערט מיט א רעדע אין העברעאיש. עס זענען אנגעקומען הונדערטער דעפעשען.

סעסיע פון אדמיניסטראטיווען קאמיטעט

ביי דער יודישער אגענץ

לאנדאן, 16 (י.ט.א. טעלעגראפיש) פעליקס ווארבורג האט פערעפענטליכט די פאלג. טאג-ארדנונג פון דער סעסיע פון אדמיניסטראטי-ווען קאמיטעט ביי דער יודישער אגענץ, וואס הויבט זיך אן ד. 23-טען מערץ אין לאנדאן: ארגאניזאצ. פראגען און פונקציעס פון דעם קאמיטעט, בודזשעט און פינאנציעלע אויסזיכטען, עקאנאמישע לאגע אין א"י, טעטיגקייט פון דער יוד. אגענץ, לאנד-פאליטיק, פאליטישע פראגען.

די סעסיע וועט דויערן 4–5 טאג. א רייה מיטגלידער זענען שוין געקומען קיין לאנדאן ווי ווארבורג, ציירוס אדלער, סימאנס א. א. לואי ליפסקי קומט די טעג.

קארדינאלע ענדערונג אין דער פאליטיק פון די סאוויעטען

צוואנגזאמע קאלעקטיוויזאציע ווערט אפגעשאפט

מאסקווע, 16 (ספ. טעל.) די סאוויעטען-רעגירונג האט ארויסגעגעבען א דעקרעט, וועלכער שטעלט מיט זיך פאר א קארדינאלע ענדערונג אין דער פאליטיק בנוגע די פויערים און די רעליגיעזע געמיינדעס. דער דעקרעט איז תיכף אויסגעקלעפט געווארען איבער מאסקווע און איז טעלעגראפיש איבערגעגעבען געווארען אין אלע ווינקעלעך פון לאנד.

לויט דעם דאזיגען דעקרעט זענען די סאוויעטישע ארגאנען בעגאנגען א גרויסען פעהלער דערמיט, וואס זיי האבען מיט געוואלד געצוואונגען די פויערים אריינצוטרעטען אין די לאנדווירטשאפטליכע קאלעקטיוון (קאלכאזען). פון איצט אן קאנען פויערים אריינטרעטען אין די קאלעקטיוון נאר אויפ'ן סמך פון א פראקטישען, בולט אויסגעדריקטען ווילען, קיין שום געוואלטזאמע ארויסטרעטונגען אין די קאלעקטיוון זענען נישט ערלאזבאר.

ווייטער ווערט געזאגט אין דעקרעט, אז ס'איז בעגאנגען געווארען א גרויסער פעהלער דערמיט, וואס ס'זענען אויף א צוואנגס-אופן געשלאסען געווארען צערקווען, קאשטשיאלען, סינאגאגעס און מעטשעטען. אויך אויף דעם געביט טאר קיין צוואנג נישט אנגעווענדעט ווערען.

ענדליך ערלויבט דער דעקרעט צו האנדלען אויף די ירידים, יאהרמערק און אין די געוועלבער מיט ארטיקלען פון ערשטען געברויך א.א.וו.

„האיקלי" דאס גלייך מיט סיריען, יעלבע און רוי-כער איז נאר „רייכסמער", און ארץ-ישראל שטענדיג געווען א לאנד פון עמיגראציע. אויב הונדערט טויזענדער יודען — ערקלערט ווייטער די צייטונג — זענען געקומען אין לאנד אין משך פון די לעצטע יאהרען און זענען אריינגעצויגען געווארען אין די עקאנאמישע סטרוקטור פון לאנד, איז דאס פארגעקומען נישט א דאנק דער עקאנאמישער אויפנאהמס-פעהיגקייט פון לאנד, נאר צוליב דעם, וואס די יודען זעלבסט האבען געשאפען די דאזיגע אויפנאהמס-פעהיגקייטען.

דער אלפוילישער צוזאמענפאהר

פון וועלט-פערבאנד „מכבי"

ווארשא, 16 (י. ט. א. טעלעגראפיש). אין איינשטיין-זאל פון יודישען אקאדעמישען הויז איז געעפענט געווארען דער אלפוילישער צוזאמענפאהר פון וועלט-פערבאנד „מכבי". עס זענען אויף דעם צוזאמענפאהר געקומען 111 דעלעגאטען פון 37 שטעט און פון 38 קלובען.

אין פרעזידיום זענען געוועהלט געווארען: דירעקטאר הילק (קראקא), ד"ר צינק (לעמבערג), ה' מארבער (ווארשא) און ה' שטיינשניידער (לאדז).

די קאנפערענץ האבען בעגריסט אין נאמען פון דער קהלה ד"ר גאטליב, אין נאמען פון דער קאלא אינזשיניער קערנער און פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ד"ר קלומעל. א חוץ דעם איז אנגעקומען א גאנצע רייה בעגריסונגען פון אויסלאנד און פון קרן-קימת.

נאכמיטאג איז געוועהלט געווארען דער צ.ק. פון „מכבי".

די לאדזער קלובען זענען אויפ'ן צוזאמענפאהר געווען פערטרעטען: בר-כוכבא — י. ראזענבערג, מאליניאק, גינטער און צווילינג; הכח — שולזינגער און ראגאזשינסקי; השמונאי — זיידלער און פויזנער; קדימה — וויינבערג, שאפמאן און דאקטארטשיק.

די געריכטס-אויספארשונג וועגען דער שחיטה אין חברון

ירושלים (י.ט.א.) דער ריכטער מילער האט שוין פערענדיגט די אויספארשונג בנוגע די מארדען, וואס זענען אויסגעפיהרט געווארען אין הויז פון הרב סלאנים בעת דער חברונער שחיטה. אלע נאטאבלען פון חברון, וואס זענען פערהערט געווארען, האבען זיך בעמיהט ריינצוואשען די 2 חשובע אראבער נאסער עדין און איסא עלא-ראפי, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין אנטיילנעמען אין דער שחיטה.

ריכטער מילער האט מבטל געמאכט די אנקלאגע לגבי נאסער עדין, דאגעגען איסא עלאראפי און נאך 3 אראבער ווערען צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט אלס שולדיגע אין אויספיהרען מארדען מיט פרעמעדיטאציע.

א פאנטאסטישער פלאן

פון אלאייראפעאישען קאמף געגען די סאוויעטען

בערלין, 16. (ספ. טעל.) „וועלט אם אבענד" ברענגט פאנטאסטישע ידיעות וועגען דער כלומר'שטער אקציע פון וואטיקאן געגען די סאוויעטען אויפ'ן באדען פון פערפאלגען די קאטאלישע קירכע אין רוסלאנד. עס זאל שוין זיין אויסגעארבייט א פלאן פון א מיליטערישער אינטערווענץ. בראש פון דער אקציע זאל שטעהן פוילען. די דייטשע פינאנציעלע און אינדוסטריעלע קרייזען זאלען האבען צוגעזאגט זייער מיטהילף.

„וועלט אם אבענד" איז ווייטער מודיע, אז ס'איז געשאפען געווארען אן ארגאניזאציע פון אלע רעליגיעס; צו דער ארגאניזאציע געהערען פארשטעהער פון דער יודישער קהלה. די טעג זאל האבען פארגעקומען א קאנפערענץ אין בערלין מיט'ן אנטייל פון יודישען באנקיר מעלכיאר. זומערצייט זאל פארקומען אין אנטווערפען א גרויסע קאנפערענץ פון אלע אייראפעאישע מלוכות, כדי ארומצורעדען דעם ווייטערדיגען פלאן פון קאמף געגען די סאוויעטען.

פרעסע-שטימען וועגען דער ערקלערונג פון דר. י. שילס

יודען שאפען די אויפנאהם-פעהיגקייט פון א"י

ירושלים, (יט"א) די גאנצע יודישע פרעסע אין א"י פאלעמיזירט מיט דער ערקלערונג פון אונטערשטאטס-סעקרעטאר פאר קאלאניען עניינים ד"ר ד. שילס פאר דער יודישער דעלעגאציע אין עדינבורג, אז עס וואלט געווען א פעהלער שטיצען א מאסען-אימיגראציע קיין א"י, וויל יעדע איינוואנדערונג מוז ווערען רעגולירט אפהענגיג פון דער אויפנאם-פעהיגקייט פון לאנד און אויך פון איינצעלנע געמיינדעס.

מאכענדיג א סך-הכל פון די שטימען פון דער יודישער פרעסע, ערקלערט דער „פאלעסטיין

דער „רוסישער עלוי" פאהרט קיין אמעריקא

רינגע, (יט"א) דא געפינט זיך איצט דער „רוסישער עלוי". מיט דעם נאמען האט די רבנישע וועלט אין רוסלאנד געקרוינט דעם 15-יעהריגען בחור קארלין פון מאלאכאווקע (א פארשטאט אין מאסקווע) א קינד פון א יודישען בעל-מלאכה די רבנישע וועלט זעהט אין איהם דעם קומענדיגען גדול-הדור. שוין איצט קען ער גאנץ ש"ס. מיט'ן עלוי האט זיך אין מאסקווע פעראינטערעסירט דער דירעקטאר פון „אגראדזשאינט" אין רוסלאנד ד"ר ראזען, וועלכער האט איהם געהאלפען ארויספאהרען קיין אמעריקא און אויך איהם געגעבען הוצאות אויפ'ן וועג. פאר זיין אפפאהרען פון מאסקווע זענען געהאלטען געווארען דרשות און איין רב האט זיך אפילו אויסגעדריקט, אז מיט זיין אפפאהרען פערלאזט רוסלאנד די תורה.

דער עלוי געפינט זיך איצט אין רינגע און ביז ער וועט בעקומען די וויזע קיין אמעריקא לערנט ער דערווייל אין דער ישיבה. אין אמעריקא האט ער בדעה אנצוקומען אין דער ישיבה אויפ'ן נאמען פון ה' יצחק אלחנן.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער ג. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., הינטער.
אנאליזען פון קאל, אורין, ליכטען א. א. וו.
פון 8 פריה - 4 נאכמ.

לאדז 17 מערץ 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 17 מערץ 1930

דאס לאנד פון ווידערשפרוכן

מען קאן פערשטעהן די פיינד פון רוסלאנד, די, וואס זוכען צו כשר'ן יעדען שריט און ראטענד פערפאלג און זינגען הלל צום מינסטען שטראל וואס ברעכט דורך די סאוויעטישע וואלקענס.

מען קאן פערשטעהן די פיינד פון רוסלאנד, די, וואס זיצען און וואַרטען, נאך אלץ אויף דער סאוויעטישער מפלה; וואס מאכען א בארג פון יעדען זעמדעל אויף דער רוסישער זון, און פערשווארצען יעדען שיין, וואס קומט פון סאוויעטען לאנד.

אבער זי אליין, סאוויעט־רוסלאנד גופא, איז דווקא נישט צום פערשטעהן.

פון איין זייט הערען מיר פון רוסלאנד, ווי דריי און א האלבען זענען פערמשפט געווארען צום טויט און צוואנציג אנדערע פערזאנען האבען געקראגען קלענערע שטראפען פאר זייער אנטיסעמיטישער האנדלונג צו א יודישער מיידעל, יעלענא גאטר־מאן; דאס מיידעל, א יונגע אגראנאמקע, איז פאר־געבן זעלבסטמארד צוליב די אנטיסעמיטישע פער־פאלגונגען פון די פערזאנען, וואס זענען איצט בע־שטראפט געווארען.

טויט־שטראף פאר אנטיסעמיטישער פערפאל־גונג איז א נייעס נישט נאר אין רוסלאנד, נאר אומעטום, און די שטרענגקייט פון דער שטראף בע־ווייזט, אז רוסלאנד מיינט ערנסט אויסצוראר־טען יודען־פערפאלגונג אין איהר מדינה.

פון דער אנדערער זייט האבען מיר די גע־שיכטע פון מינסק, וואס אפילו אז מען נעהמט אראפ די איבערטריבענע נייעס און קלאגען, בלייבט עס נאך אלץ א געשיכטע פון שטרענגער פערפאלגונג פון דער יודישער רעליגיע.

און הערען מיר א פערזיכערונג פון דר. יוסף ראזען, אז די סאוויעט־רעגירונג זעט היינטיגס יאהר איינלעגען א סך מיליאנען אין די יודישע קאלאניעס און אויף דעם קומט די נייעס, אז וויי־טערע הנחות וועלען געמאכט ווערען פאר די רע־קלאסירטע יודען, און געוויסע קלאסען פון זיי זאָ־לען אריינגענומען ווערען אין די קאאפעראטיוון און זייערע קינדער וועלען בעהאנדעלט ווערען ווי זיי האָ־טען געווען די קינדער פון פראלעטאריער.

און אט קומען קלאגען פון נגישות אויף א היבשען טייל פון דעם זעלבען קלאס יודען, אויף די רעליגיעזע עלעמענטען, און אויף די רבנים שוחטים און דאס גלייכען, און צום קאנפיסקירען היליגע ספרים פון שוהלען און ביבליאטעקען.

און איז דאס אליין נישט קיין קוריאז וואס אין איין פלאץ פערקויפט רוסלאנד ספרים אלס סם פאר'ן פאלק, און אין אנאנדער ווינקעל פערקויפט זי עס פאר סחורה עובר לסוחר?

ווארים אויב אפילו מיר זאלען גלויבען אז די ש"סען און אנדערע ספרים, וואס זיי פערקויפען און נישט פון די קאנפיסקירטע נאר אויפגעקויפטע, בלייבען נאך אלץ צוויי שאלות:

ערשטענס, וואס טוט רוסלאנד מיט די קאנ־פיסקירטע ספרים? אויב זי פערקויפט זיי נישט אין ניו־יארק מוז זי זיי דאך פערקויפען אנדערשוואו, פערברענען פערברענט זיי זי נישט, ווארים זינט דאס וועלט פאסירט, האבען שוין רוסלאנדס „פריינד" די נייעס געהעריג פערשפרייט.

צווייטענס זי קומט עס וואס סאוויעט־רוסלאנד פערנעהמט זיך מיט אפיום האנדעל? רעליגיע איז אפיום פאר'ן פאלק", האט געזאגט לענין, רוסלאנד האלט אויף א דריטען אינטערנאציאנאל צו ווע־קען דעם ארבייטער־קלאס אין דער גאנצער וועלט און דא נעהמט זי אליין און קויפט איין „אפיום" אין רוסלאנד דאס צו פערקויפען אין אמעריקא?

רוסלאנד איז א לאנד פון ווידערשפרוכען, אַ־לעמאל געווען און היינט מעהר ווי אלעמאל. יו־דען פיהלען דעם ווידערשפרוך נאך מעהר, זייל, צו־פעליגערווייזע איז די יודישע לאגע אין רוסלאנד צום גרויסען טייל געווענדעט אין די יודישע קאמו־ניסטען, און זיי געהען צו צום קאמוניזם מיט דער יודישער קליינשטעטלדיגקייט, בכלליות און כאַ־נאטיזם, וואס טרייבט זיי צו זיין פויפסטליכער פאר'ן פויפסט, און האבען נישט קיין אינזעהעניש, מיט דעם מענשליכען לעבען און דער רעאלער סיטואציע אין וועלכער די יודען געפינען זיך.

ט.

—=:8:=—

דער איצטיגער רעגירונגס־קריזיס
און די פערשידענע פעסטשטעלונגען פון דער פוילישער פרעסע

„דער רעגירונגס־קריזיס — שרייבט דער קראַ־קאווער „איל. קור. צאדוש." — זעט לאנג דויערען. דער מלוכה־פרעזידענט וועט זיך מוזען גרינדליך פערטראכטען וועגען דער געשאפענער לאגע, און ס'איז א ספק, צי וועט ער זעלען נאמי־נירען א רעגירונג נאר צוליב דעם, זי זאל געשטעלט ווערען כאטש, סיים, און עטליכע טעג ארום הירער זיין אין דער סכנה פון בעקומען א אומצופרידענע וואטום. אווייוי אבער דער איצטיגער מאמענט, איז א מאמענט פון ווירטשאפטליכען קריזיס, איז זי נישט די ריכטיגע, כדי א יונגע ארמען דאס לאנד אין א וואהל־פיבער און אויפרייזונג, צוליב דעם קאן מען זיך משער זיין, אז די נייע רעגירונג וועט נאמינירט ווערען ערשט נאך ערשטען אפריל, ד. ה. נאך דער פערענדיגונג פון דער ביודזשעט־סעסיע כדי אין די חדשים פון ווירטשאפטליכען קריזיס קענען רוהיג רעגירען און א ביטען אויפ'ן געביט צו בעהערשען די ווירטשאפטליכע מניעות ווען די ראַגע שוועריגקייטען וועלען בעזיגט ווערען, און ס'וועט קומען די צייט פון א נייער ביודזשעט־סעסיע, וועלען די אנפיהרונגס־פאקטארען געשטעלט ווערען פאר דער אלטערנאטיווע: אדער פונאנדערלאזען דעם סיים און בעשטימען נייע וואהלען אדער צו רופען א סעסיע, כדי זיך צו איבערציי־גען צי דער סיים וועט זיך נישט צוציהען פון דער אנגענומענער וועג, און צי זעט ער נישט וועלען מיטארבייטען מיט לעזען די ביודזשעט און קאנסטי־טוציע־פראבלעמען".

ניעדרושאלקאווסקי און „ראבאטניק" האלט פראסט־פשוט, אז דעם פרעמיער בארטעל האט נישט געשטייעט קיין כוח און ענטשלאסענהייט אויף ארורכצופיהרען טיילווייז כאטש אנ'אויסבעסערונג אין די פערהעלטענישען, און ער האט זיך צוריקגע־קערט צום סיסטעם פון פשרה'דיגער נישט־זיכער־קייט, נישט אויפריכטיגקייט, פון צווייטיגע סי־טואציעס און פאזיציעס.

די „אגענציא ווארשאווסקא" שטעלט די פראגע:

„און וואס זעט זיין ווייטער? וועגען דעם האט דאס רעכט צו פרעגען די געזעלשאפט, וואס זערט געמאטערט דורך אזוי פיל מניעות. די געזעלשאפט פערשטעהט, אז עס זענען דא וויכטיגע זאכען, זי „אויסשפילונגען" צווישען דער רעגירונג און דעם סיים, ווי איבעריגע קאמפען אין דעם רעגירונגס־לאגער א. א. וו. איין זאך איז זיכער, אז די, וואס רעגירען איצט וועלען נישט זיין פיכלות איבערצוקע־מען די שוועריגקייטען, וואס בעלאגערן פוילען. זיי האבען שוין צייט געהאט צו בעווייזען, וואס זיי קענען. זיי האבען ארורכגעפיהרט אזא ווירטשאפט־ליכע סיטואציע, אזא קאנסטיטוציאנעלע און מאַ־ראלישע סאטאציע, זיי האבען אזוי פערשטארקט אין דער וועלט דעם פרעסטיזש פון פוילען, אז מ'קאן זיך שוין אין די אלע זאכען גארנישט ספק'ן.

דער יסוד פון רעגירען איז דער צוטרוי פון דער געזעלשאפט, דער גלויבען אין די רעגירער. אזא גלויבען איז נישטא, און זיי וועלען שוין נישט קענען ארויסקריגען פונ'ם פאלק די מאראלישע כוחות, אהן וועלכע עס קאן נישט געמאלט זיין א דויערה־האפטע און ציל־אויספיהרענדע רעגירונג".

א א טרויעריגע אויספיהרונג מאכט די „גאזעטא ווארשאווסקא".

קיין פרעהליכערע טענות הערט מען אבער אויך נישט אין דעם השתפכות הנפש פון דער אפיצי־יעלער „איסקרא פאלסקא", וועלכע זאגט צ. ב.:

מיר האבען בפה אחד פעסטגעשטעלט, בעת דער ביודזשעט־דיסקוסיע, אז די לאגע פונ'ם לאנד איז איצט א שווערע, אז די אפאזיציע־פארטייען האבען איצט ארויסגערופען דעם קריזיס אהן דער קלענסטער מעגליכקייט פון נעהמען אויף זיך די פעראנטווארטליכקייט אין איינפאַכשען זין פון ווארט, ד. ה. דורכ'ן איבערנעהמען די מאכט; און ווייטער נאך, אז דאס קען זיך בלויז ענדיגען מיט פערסאנעלע ענדערונגען — האבען זיי אריינ־געווארפען דאס לאנד אויף א געוויסער צייט און דער אונמעגליכקייט צו פיהרען א פינקטליכע און רעגולערע ארבייט".

אויך דאס איז א פעסטשטעלונג, פון וועלכער עס ווערט א האהר נישט לייכטער, און דעם קריזיס וועט זי נישט א ריהר טאן פון ארט.

דר. זשיטלאווסקי איז מסכים מיט דר. מאגנעס
אין דער שטעלונג צו דער אראבער־פראגע אין ארץ־ישראל

נ י ו ־ י א ר ק, (י. ט. א.) אין אַנ'אינטערוויו מיט דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור האט ד"ר חיים זשיטלאווסקי, וועלכער האט זיך אומגעקערט פון אייראפא, ערקלערט, אז ער איז פולשטענדיג מסכים מיט דער שטעלונג פון ד"ר מאגנעס בנוגע דער אראבער־פראגע אין ארץ־ישראל.

„איך האלט, אז די שטעלונג פון די ציוניס־טען צו די אראבער אין פאלעסטינא איז דורכ־אויס געווען א פאלשע, האט ד"ר זשיטלאווסקי געזאגט, אנשטאט צו טראכטען וועגען דעם, ווי אזוי צו קומען צו א פערשטענדיגונג מיט די אראבער. האט די ציוניסטישע לייטונג בעטראכט די אראבער, ווי א שטרויכלינג אין וועג פון אויפבויען א יודיש היימלאנד און, אז מען דארף אננעהמען מיטלען געגען די אראבער, פונקט אזוי ווי געגען די זומפען און אנדערע שטערונגען אין פאלעסטינא.

„כאטש איך שטים נישט איין מיט ד"ר מאגנעס אין זיין אלגעמיין פראגראם בנוגע ארץ־ישראל, האלט איך אבער, אז ער האט אנגענומען די ריכטיגע שטעלונג. זוכענדיג צו קומען צו א פערשטענדיגונג מיט די אראבער, לויט דעם פרינ־ציפ פון שאפען אין פאלעסטינא א צוויי־נאציאנא־ליטעטען־שטאט. איבריגענס האט ד"ר ווייצמאן אין זיין רעדע אויף דער קאנפערענץ פון די דייטשע ציוניסטען אין יענא, צוגעשטימט צו דעם דאזיגען צוויי בנציאנאליטעטען־סיסטעם אין פאלעסטינא".

רעדענדיג וועגען די אלגעמיינע נאהענטע פראבלעמען פון יודישען פאלק, האט ד"ר זשיט־לאווסקי געזאגט: „איך האלט, אז עס איז די אויפגאבע פון דעם פאלקערבונד צו זארגען פאר דעם שיקזאל פון דעם יודישען פאלק. האבענדיג די קאנטראל איבער דעם מאנדאט אויף פאלעסטי־נא און איבער דעם ווערסאלער אפמאך, וואס גאראנטירט די רעכט פון די מינאריטעטען־פעלקער, איז דער פעלקערבונד ממילא די לעגאלע בעש־צערין פון דעם יודישען פאלק.

„אבער קולטורעלע און פאליטישע רעכט פאר א פאלק זענען נישט גענוג. עס דארף אויך האבען עקאנאמישע רעכט און מעגליכקייטען צו עקזיסטירען, און די דאזיגע מעגליכקייטען דארף דער פעלקערבונד שאפען פאר דעם יודישען פאלק. צי דאס זאל געטון ווערען דורך שאפען א בעזונדערע טעריטאריע פאר יודען, דורך עמיגרא־ציע אין אנדערע לענדער, אדער דורך אנדערע מיטלען — דאס דארף ערשט ענטשידען ווערען. אבער די הויפט־זאך איז, אז דער פעלקערבונד זאל אזוי שנעל ווי מעגליך די דאזיגע פראגע אויפנעמען.

דער באנקעט פון די פועלי־ציון לכבוד דער ענגלישער ארבייטער־טוערין פרל. לאורענס
רעדעס פון מא'אר האָפקין, אינוש. קאפלאנסקי און בערל קאצנעלסאן

ל א נ ד א ן, (י.ט.א.) דא איז פארגעקומען א באנקעט לכבוד דער בעקאנטער ענגלישער אר־בייטער־טוערין פרל. זוזאן לאורענס, איינגעארדענט דורך די „פועלי־ציון" אין ענגלאנד. אויף דעם באנקעט האט געהאלטען א גרויסע רעדע דער ארבייטער־דעפוטאט מאיאר דניאל האפקין, וועל־כער האט געשילדערט די גרויסע דערגרייכונגען פון דער יודישער ארבייט אין ארץ־ישראל און האט צוו. אנד. ערקלערט: „עס איז נויטיג זיך צוגרייטען צו אַנ'אונגינסטיגען בעריכט פון דער שאו־קאמיסיע. מיר וועלען אבער ווייטער פערטיי־דיגען די ציוניסטישע זאך און דווקא מיט ארגו־מענטען, פאקטען און צאהלען און נישט מיט גע־וואלד, ווי עס טוען די אראבער".

אינזש. קאפלאנסקי האט בעגריסט פרל. לאו־רענס אלס די ערשטע פרוי, וואס פיהרט דעם פארזיץ אין דער לייבור פארטיי און ערקלערט: מיר גלויבען אונטערשיטערט, אז די לייבור־פארטיי וועט קיינמאל נישט מקריב זיין דאס היימלאנד און היימאט־זוכענדע פאלק, פאר וועלכע עס איז אימפעריאליסטישע צילען אדער פאר'ן שאוויניזם פון די אראבישע גרונדבעזיצער. אראבישע מופטי'ס, גרונדבעזיצער, הויזבעזיצער, איטאליענישע פא־שיסטען, דער וואטיקאן און דער קאמוניסטישער אינטערנאציאנאל האבען זיך פעראייניגט אין דעם גרויסען אנגריף אויף דער לעצטער האפנונג פון יודישען פאלק. אין דער לאגע איז נויטיג א קלא־רע שטעלונג פון דער ארבייטער־פארטיי. מיר פאָ־דערן צו ערפילען דעם מאנדאט.

דער רעדאקטאר פון „דבר" בערל קאצנעל־סאן האט אין זיין רעדע צוו. אנד. אנגעוויזען, דאס די שאו־קאמיסיע, וואס איז דאך נאמינירט געווארען דורך דער ארבייטער־רעגירונג האט נישט אויסגעהערט קיין איין ארבייטער־פארשטע־הער. דער איינציגער וועג איז — האט ערקלערט ה' קאצנעלסאן — צו עפענען ברייט די טויערן פון ארץ־ישראל פאר א גרויסער איינוואנדערונג.

עס האבען נאך געהאלטען רעדעס ס. מיי־דעלטאן, ד"ר אידער, מאריס מייער און אנדערע.

געשטארבען דער שריפטשטעלער אלחנן קלמנסאן

ר י ג ע (י.ט.א.) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 73 יאהר דער יו. יש.־העברעאישער שריפטשטעלער אלחנן קלמנסאן. דער פערשטאר־בענער איז געבוירען געווארען אין שקלאוו אין יאהר 1857 ביי א פאמיליע פון תלמידי־חכמים און שריפטשטעלער. זיין פאטער ר' משה קלמנסאן האט אנגעשריבען דעם ספר „עשרה מאמרות", וואס האט זיך גערעכענט פאר א קלאסישען ספר פון דער העברעאישער ערציהונגס־ליטעראטור. אונטער דער ווירקונג פון דר. יצחק קאמינער איז דער יונ־גער אלחנן אין קיעוו פריינגעצויגען געווארען אין דער סאציאליסטישער בעוועגונג, אין וועלכער ער נעמט אַנ'אקטיוון אנטייל, כדי צו פראפאגאנדירען דעם סאציאליזם אויף דער יודישער גאס. פאהרט ער מיט א טראנספארט פראקלאמאציעס קיין בער־דיטשעוו, וואו ער בעקומט זיך מיט'ן בארימטען מחבר פון דעם ערשטען יודיש־רוסישען ווערטער־בוך און הייטען קעמפער פאר דער יודישער שפראך י. מ. ליפשיץ. קלמנסאן הויבט אן שרייבען אין אלע דעמאלסדיגע העברעאישע אויסגאבען „המגיד", „המליץ", „הצפירה", „כנסת הגדולים" א. א.

ביז'ן ביילים־פראצעס, סוף 1913 לעבט קלמנ־סאן אין קיעוו, וואו ער פערעפענטליכט א רייהע ארבייטען אין יודיש, העברעאיש, רוסיש אויף פראבלעמען פון ליטעראטור, רעליגיע, יודישער עטיק, סאציאליזם א. אז. וו. אונטער'ן איינפלוס פון דר. פינסקער ווערט קלמנסאן אריינגעצויגען אין דער ציוניסטישער בעוועגונג, וואו ער ווערט אַנ'אקטיווער טוער. אין זיין קיעווער פעריאד האט אלחנן קלמנסאן דער ערשטער אויפגעמונטערט דיך בערגעלסאן, אין וועלכען ער האט ענטדעקט א גרויסען טאלענט. אויך האט ער ענטדעקט דעם מחבר פון בעריהמטען ספר „תורת האדם" ב. גאל־זאק, וועלכען ער האט געהאלפען ארויסגעבען זיין ווערק.

נאכ'ן ביילים־פראצעס האט זיך קלמנסאן בעזעצט אין ארץ־ישראל, וואו ער איז געווען א פרי־דענס־ריכטער. גלייכצייטיג האט ער אויך ווייטער געפיהרט זיין געזעלשאפטליכע און ליטערארישע טעטיגקייט. אין יאהר 1922 פערלאזט ער א"י און בעזעצט זיך אין ריגע, וואו ער האט לעצטענס פער־עפענטליכט א רייהע ווערטפולע ליטערארישע־היס־טארישע זכרונות אין ריגער „פריחמארגען" און קאוונער „יודישע שטימע" וועגען דר. יצחק קא־מינער, נ. א. שאצקעס, ב. באלזאק, י. מ. ליפ־שיץ א. אנד.

—————

עמיר אבדולאה אינטערווענירט
לטובת די ארעסטירטע און צום טויט־פאר'משפט'ע אראבער

י ר ו ש ל י ם (יט"א) פון די בעריכטען, וואס ווערען פערעפענטליכט אין די אראבישע צייטונגען איז צו זעהען, אז דער עמיר פון עבר־הירדן אבדולאה האט ערפאלגרייך אינטערווענירט פאר דער בעפרייאונג פון בעדואינען און אבישען אנ־אטאר־שייך מוזאפאר און אנדערע אראבישע פאליטי־קער אין יפו.

די אראבישע פרעסע טיילט מיט, דאס שייך מוזאפאר האט בעזוכט דעם עמיר אבדולאה און אמאן און האט אים געדאנקט פאר דער אינטער־ווענץ. דער עמיר האט אויך פערשפראכען די צו בעמיהען, אז עס זאלען בעפרייט ווערען אלע ארעסטירטע און עס זענען בכלל אמנעסטירט ווערען אלע אראבער, וואס זענען פערמשפט געווארען צום טויט פאר'ן אנטייל אין די אויגוסט־געשעהענישען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

17
מאָנטאַג
י״ז
אדר תר״צ

מערץ
זון-אויפגאַנג 5.59
זון-אונטערגאַנג 5.42

ח״י מינוט קהלה-מלאכה,

און זעהר, זעהר ווינציג מזל-ברכה...

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה פערוואַלטונג.

צו דער זיצונג זענען געקומען אַלע מיטגלי-דער פון דער אגודה, דער פאָלקיסט, פ.צ. און בונד.

פאַר דער זיצונג האָט מען גערעדט, אַז צווי-שען דער אגודה און די אונפּאַרטייאישע איז גע-קומען צו אַ שלום און, אַז דער שלום וועט זיך אָפּשפּיגלען אינ׳ם נייעם בודזשעט, וואָס דאַרף איצט אָנגענומען ווערען. מ׳איז דעריבער געווע-זען נייגעריג צו וויסען, אויף וויפיל די קלאַנגען זענען אמת.

אין אָנהויב פון דער זיצונג האָט דאָזאָר ציטרינאָווסקי אָנגעפרעגט, וואָס איז מיט דער קויהלען-אַקציע, וואָס האָט שוין מיט חדשים צו-ריק געזאָלט אָדורכגעפיהרט ווערע. דער פּרעזעס פון דער פערוואַלטונג ענטפערט, אַז די קאָנטראָלע פון די רעגיסטרירטע איז ביז איצט נישט אָדורכ-געפיהרט געוואָרען: זי וועט איצט פערענדיגט און נאָכדעם וועט בקרוב פאָרקומען די פאַרטיי-לונג פון די קויהלען. דער פאָרשלאָג פון דאָזאָר ציטרינאָווסקי, אַז וועגען דער פראַגע זאָל געע-פענט ווערען אַ דיסקוסיע, פאַלט אָדורך און דאַן טרעט מען צו צו דער דריטער לעזונג פון בודזשעט.

פרנס ציטרינאָווסקי האָט אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאָג צו שטרייכען אַ רייה פּאָזיציעס, אָבער דער פּרעזעס האָט דעם פאָרשלאָג, צוליב פאָרמע-לע טעמים, אַפילו נישט געשטעלט צו דער אָפּ-שטימונג.

דאַגעגען זענען אָפּגעשטימט געוואָרען די פאָרשלאָגען וועגען פערגרעסערען אַ רייה פּאָזי-ציעס פאַר אַרבייטער-און קולטור-אינסטיטוציעס. זיי זענען אָבער אַ ל ע אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

אויף דער פאָרשלאָג פון פרנס ציטרינאָווסקי וועגען פערגרעסערן די פּאָזיציע פאַר דער קויה-לען-אַקציע, פאַר דער פסח-אַקציע, אויף שטיצע פאַר דאַכלאָזע און עקסמיטירטע און פאַר סאָציאַ-לער הילף, איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען. און נאָכ-דעם זענען אָנגענומען געוואָרען געענדערטע פּאָ-זיציעס: אויף צו בויען די מקוה אַנשטאָט 10 טוי-זענד זל. — 5 טויזענד זלאָטעס, אויף דער גמילות-חסדים-קאַסע, אַנשטאָט 20 טויזענד זל. — 10 טויזענד זל. אויף אויסצולערנען פערשידענע פאַ-כען — אַנשטאָט 5 טויז. זל. — 4 טויזענד, קאַנ-צעלאַריע, אַדמיניסטראַציע, אַנשטאָט 4 טויז. 2 טויזענד זל.

צום סוף זענען אָנגענומען געוואָרען נ י י ע פּאָזיציעס: „ישיבה בית ישראל" אויף בוי-צוועקען — 2 טויזענד זלאָטעס און אַ נאָרמאַלע סובסידיע — 2 טויזענד זל., „ישיבה בית ישראל" אין אַלעקסאַנדער — 2,500 זל. „ישיבה חסד לאברהם" — 5 טויזענד זל. און ישיבה „בית אהרן" אין זגערוש — 1000 זל.

צוזאַמען בעטרעפט דער פּרעלימינאַר-בוי-דזשעט אויפ׳ן 1930 י. 1,466,535 זל. אַלע פּאָ-זיציעס פון סובסידיעס זענען געבליבען דיזעלבע, וואָס אין פאַראַיאָהריגען פּרעלימינאַר-בודזשעט. זיי זענען אָבער פערקלענערט געוואָרען אויף 10-15 פּראָצ.

נאָכ׳ן אָננעמען דעם בודזשעט אין דער דרי-טער לעזונג, האָבען די פרנסים ציטרינאָווסקי און זעלמאַנאָוויטש אָפּגעגעבען ערקלערונגען, אַז דער בודזשעט איז אַ פאָלקס-פיינטליכער און שטרעבט צו בעפרידיגען די בעדערפענישען און אַמביציעס פונ׳ם קלער און תקיפים. זיי האָבען פּראָטעסטירט געגען דעם, וואָס די וויכטיגסטע נויטען פון די אַרבייטער און אָרימע נויטבעדערפטיגע זענען אינ׳ם בודזשעט נישט בעפרידיגט געוואָרען.

די גאַנצע „זיצונג" האָט געדויערט 18 מינוט אין דעם איז געווען אַ פּויזע פון 5 מינוט.

די מעשה מיט די מיליטער-בעשטעלונגען

נישט אַלע האָבען זיי בעקומען, און נישט אַלע ווילען זיי האָבען

(—) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט אין אונזער צייטונג, האָט דער פּרעמיער-מיניסטער באַר-טעל צוגעזאָגט דער רעפּרעזענטאַנץ פון די לאָדזשער אינדוסטריעלער, אַז די ידיעה די וועגען די מיליטער-בעשטעלונגען אויף טעקסטיל-אַרטיקלען אָפּגעגעבען ווערען די לאָדזשער פאַבריקאַנטען נישט דורך קאָנ-קורסען, נאָר זיי וועלען פערטיילט ווערען צווישען די פאַבריקאַנטען, נעמענדיג דערביי אין בעטראַכט די צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער און די צאָהל פון אָפּגעשטעלטע א. א. ז.

ווען די בעשטעלונגען זענען אָנגעקומען קיין לאָדז, האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אַזעלכע פירמעס, ווי ר. אייטינגאָן, אַקציע געזעלשאַפט י. קינדערמאַן, „טשעגאָסטאָכאָווער", מ. זילבערשטיין, בר. זייבערט האָבען נישט בעקומען קיין בעשטע-לונגען. דער אָפיציעלער תירוץ זאָל זיין, וואָס די דאָזיגע פירמעס האָבען ביז איצט נישט געהאַט קיין רעגירונגס-בעשטעלונגען.

דער פאַקט האָט אין די אינדוסטריעלער קרייזען אַרויסגערופען אַן איבעראַשונג, ווייל די רע-גירונג האָט ביים פּרעמיער דווקא פערלאַנגט, אַז די בעשטעלונגען זאָלען פערטיילט ווערען צווי-שען אַלע לאָדזשער פאַבריקאַנטען.

אינטערעסאַנט, אַז צוויי פירמעס, וועלכע האָ-בען די דאָזיגע בעשטעלונגען יאָ בעקומען, האָ-בען זיך פון זיי אָפּגעזאָגט, ווייל די פּרייזען, וועל-כע דאָס מיניסטעריום האָט בעשטימט זענען צו נידריג און קאַלקולירען זיך נישט.

צווישען פּוילען און דייטשלאַנד

געגענזייטיגע האַנדעלס-בעציהונגען ווערען שווער אָנגעקניפּט

אין צוזאַמענהאַנג מיטן פערענדיגען די אונטער-האַנדלונגען אַרום דעם דייטש-פּוילישען טראַקטאַט זענען קיין וואַרשא און לאָדז אָנגעקומען פיל פאָר-טרעטער פון דייטשע עקספּאָרט-געזעלשאַפטען, כדי צו אָנקניפּען בעציהונגען מיט פּוילישע פירמעס, בפרט ווערען פאַרגעשלאָגען פיל אַרטיקלען פון לעדער און שמאַלגאַלאַנטעריע און קאָלאָניאַל-

אַרטיקלען. איניגע גרעסערע פירמעס האָבען שוין אפילו געדונגען לאָקאַלען אויף די הויפּט גאַסען און עפענען דאָרט הורט-געשעפטען.

אין וואַרשא זאָלען אויך געעפענט ווערען פיליאַלען פון עטליכע דייטשע בענק. די דרעזדענער באַנק און די דייטשע דיסקאָנטאָ-געזעלשאַפט ווילען עפענען זייערע פיליאַלען נאָך היינטיגען פריהלינג.

ווי מיר דערוויסען זיך וועלען אויך געמאַכט ווערען געגענזייטיגע פּרובען מצד פּוילען, און שוין מען אונז מיט, אַז אַ גרופּע וואַרשאַוער און לאָד-זשער רייזענדער פאָהרען אַרויס קיין דייטשלאַנד, כדי דאָרט אָנצוקניפּען האַנדעלס-בעציהונגען, בפרט רעכענט מען צו קענען דאָרט אָפּזעצען לאָדזשער טעקסטיל-סחורות.

רעזאָלוציע פון דער האַנדעלס-קאַמער

צו דער רעגירונג, צום סיים און צום האַנדעלס-מיניסטער

(פ) אין דער האַנדעלס-קאַמער איז פאָרגע-קומען אַ פּלענאַרע זיצונג, אויף וועלכער ס׳איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע זעגען דער נאָ-וועלע צום אומזאַץ-שטייער, ובפרט אין צוזאַמענ-האַנג מיט די לעצטע שריט פונ׳ם פינאַנץ-מיניס-טער.

נאָך אַ לאַנגע וויכוח, האָט די האַנדעלס-קאַמער אָנגענומען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער ס׳ווערט פעסטגעשטעלט, אַז די אינדוסטריע און האַנדעל זענען מאַטעריעל ערשעפּט דורך די שטייערן, בפרט פון דעם אומזאַץ-שטייער; ווייטער ווערט אין דער רעזאָלוציע אָנגעוויזען, אַז דאָס פי-נאַנץ-מיניסטעריום האָט זיך נישט גערעכענט מיט דער מיינונג פון די האַנדעלס-קאַמערן און שוואַכע רעזולטאַט אַף זייער בעאַרבייטונג פאַר אויסגען; אַז די מורא פאַר פערקלענערען די הכנסה פון די שטייערן איז נישט בעגרינדעט, ווייל די פּראַקטיק האָט בעוויזען, אַז ביי יעדער שטייער-הנחה פערגרעסערט זיך די הכנסה פונ׳ם שטייער.

די האַנדעלס-קאַמער פּראָטעסטירט דעריבער געגען דעם, וואָס דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט צוריקגעצויגען די פּראָיעקטירטע הנחות און ווענדעט זיך צו דער רעגירונג, און סיים און איך דער ערשטער רייה, צום האַנדעלס-מיניסטער, אַז ער זאָל זיך בעמיהען צוריקשטעלען די נאָוועלע אין דעם טעקסט, ווי זי איז אָנגענומען געוואָר-רען, בעת דער צווייטער לעזונג אין דער סיים-קאָמיסיע.

די רעזאָלוציע איז איבערגעשיקט געוואָרען קיין וואַרשא.

דרייסטער באַנדיטען-אָנפאַל

צוגערויבט מזומנים, געבונדען די ווירטשאַפט און ענטלאָפען אויף אַן אויטאָ

שבת אין אָוונט זענען 3 אומבעקאַנטע, דורך דער הינטער-טיר אַריינגעקומען אין פלייש-געשעפט פון יאַן ראַדעק (אַלעקסאַנדראָווסקא 114) און פאָר-לאַנגט צו קויפען וואָורשט. בעת מ׳האָט זיי גע-וואויגען די וואָורשט, האָבען זיי שנעל אָנגעטאָן מאַסקעס, אַרויסגעכאַפּט רעוואָלווערען און פאַר-לאַנגט, אַז ראַדעק זאָל זיי אַרויסגעבען דאָס מזומן, וואָס ער פערמאָגט. ראַדעק האָט געפּרובט שטעלען אַ ווידערשטאַנד; די באַנדיטען האָבען אים אָבער מעראַ יורט, געבונדען אים צוזאַמען מיט זיין פרוי, פערשטאָפּט זיי די מיילער, און אָנגעהויבען צו זוכען אין שאַפע.

זיי האָבען געפונען 3,200 זל. מזומן און עטליכע גאָלדענע דרייסיג ראַנד, צוזאַמען דאָס געלד און פערשוואונדען.

ווי ס׳האָט זיך שפּעטער אַרויסגעשטעלט, זענען זיי אַוועקגעפאָהרען אויף אַן אויטאָ, וואָס האָט אויף זיי געוואַרט.

ערשט אין אַ קורצער צייט אַרום, ווען די פרויסט איז אַריינגעקומען, האָט זי געטראָפען די ווירטע געבונדענערהייט. זי האָט אויפגעהויבען אַ טומעל, ס׳זענען זיך צונויפגעקומען די שכנים, מ׳האָט דאָס פערפאַלק ראַדע אויפגעבונדען און געשיקט נאָך פּאָליציי. די פּאָליציי האָט אַרומגע-פיהרט אַ רייהע רעוויזיעס אין פערשידענע „מלינות" דערווייל האָט מען קיינעם נישט געכאַפּט.

געפונען גאָר אַלטע מטבעות

אין אַ דאָרף נעבען טושין

(2) אין דאָרף וואַרזיק פּריזאַטני האָט דער פּויער סטאַניסלאַוו מיעלטשאַרעק גראָבענדיג אַ גרוב פאַר קאַרטאָפעל זיך אָנגעשטויסען אויף אַן אַלט קעסטעל, אין וועלכען ער האָט געפונען 50 זילבערנע און גאָלדענע מטבעות. דער פּויער האָט די געפונענע מטבעות אָפּגעפיהרט קיין טושין און וועגען דעם געמאָלדען דער פּאָליציי.

די מטבעות וואָס מען געבראַכט קיין לאָדז און דאָ האָט נאָך אַן אויספאָרשונג זיך אַרויס-געשטעלט, אַז די מטבעות זענען געשניטען פון דער האַנד און אויף זיי איז נישטאָ קיין שום שטעמפּעל, נאָר די האָבען עפּעס צייכענס פון אַנ-אַרט קייל-שריפט. ביז איצט איז נאָך נישט פעסט-געשטעלט געוואָרען די אָפּשטאַמונג פון די מט-בעות.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען
בעהאַנדלונגען און קינסטליכע אַערג-זון.
נאָכמ׳ און גאָן דערטאָג פון 5—8 נאָכם.

אַרבייטסלאָזע אונטערשטיצונג פאַר מערץ

(מ) היינט, מאָנטאָג הויבט זיך אָן די רע-גיסטראַציע אויף דער מלוכהשער שטיצע פאַר מערץ. ס׳קענען זיך רעגיסטרירען די וואָס האָבען דערהאַלטען די אונטערשטיצונגען פאַר פעברואַר און די וואָס האָבען אויסגעשעפּט זייערע געזעצ-ליכע אונטערשטיצונגען אין פעברואַר 1930 י.

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אין אונ-טערשטיצונגס-אַמט אויף פּיעטרקאָווער 273 פון 9 ביז 2.

מאָנטאַג — די אַרבייטסלאָזע וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַ-בען A. B. C. D. E. F.

דינסטאָג — G. H. I. J.

מיטוואָך — K. L. Ł.

דאָנערשטאָג — M. N. O.

פרייטאָג, — P. R. S.

שבת — T. U. W. Z. Ż.

געפאַלענע פאַר פּוילענס בעפרייאונג

ווער ס׳האָט איפצוגעבען נייע נעמען, זאָל זיך מעלדען אין דער קהלה

(—) צוליב׳ן 10-יאָהריגען יובילעאום פון פּוילענס בעפרייאונג האָט דער אָפיצירען-פערבאַנד אין די שולען און קאַשציאָלעס איינגעמויערט אָנדענקונגס-טאָוולען מיט די נעמען פון די געפאַ-לענע אין קאַמף פאַר פּוילענס בעפרייאונג. איצט זאָלען די צייטווייליגע טאָוולען פערטוישט ווערען אויף מאַרמאָרענע.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט זיך דער אָפיצירען-פערבאַנד געווענדעט צו דער לאָדזשער קהלה מיט דער ביטע, אַז אויב ס׳זענען אין די פּראָוויזאָרישע טאָוולען פעסטגעשטעלט געוואָרען טעותים, זאָלען אויפגעגעבען ווערען גענויע נעמען, אומפערשידענע אויסבעסערונגען, וואָס דאַרפען גע-מאַכט ווערען, עווענטועל, קענען צוגעגעבען ווע-רען נייע נעמען מיט׳ן דאַטום און אָרט פון טויט.

אַלע, וואָס האָבען אויפצוגעבען ענדערונגען, אָדער נייע נעמען פון געפאַלענע אין קריג, וואָס פיגורירען נישט אויף די ביז-איצטיגע טאָוולען, ווערען געבעטען זיך צו ווענדען צום סעקרעטער פון דער יודישער קהלה ה׳ נאַדעל אין די נאָהענ-סטע טעג.

מאַלווערזאַציעס פון אַ קראַנקען-קאַסע-בעאַמטען

פאַר׳ן געריכט איז נעכטען געשטאַנען דער 39 יעהריגער פראַנציסעק וואָזשניאַק, אַ בעאַמטער אין דער צענטראַלע פון דער קראַנקען-קאַסע, בעשולדיגט אין מאַלווערזאַציע. וואָזשניאַק פלעגט קאַסירען געלד און עס נישט באַלד אָפּגעבען אין קאַסע, נאָר עס געגעבען אויף פּראָצענט און גע-מאַכט זיך פון דעם קראַנקען-קאַסע-געלד אַ זייטיגע פּרנסה. ווען די מאַלווערזאַציעס זענען ענטדעקט געוואָרען, האָט מען וואָזשניאַקען צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט וואָזשניאַקען אויף 8 חדשים טורמע.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) אַנטאָניעוויטש, פּאַביאַניצקאַ 50; כאָנ-דזשינסקי, פּיעטריקאָווער 164; סאָקאָלעוויטש, פּשעיאַזד 19; רעמבעלינסקי, אַנדזשעיאַ 28; זונדעלעוויטש, פּיעטרקאָווער 25; קאַספּערקע-וויטש, זגערזשער 54; טראַוקאָווסקאַ, בזשעזשינער 56.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַראויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
פּריוואַטמאַגע׳ן פון 12—2 און פון 5—7. נאָכמ אויך אַ
אין לאַסטאָגיצע, זגערזשער 17 אַגו 10—11 און פון 2—5

פערזאמלונג פון מאנופאקטוריסטען-סעקציע

ביים צענטראלען סוחרים-פעראיין

נעכטען איז אין צענטראלען סוחרים-פעראיין (פיעטריקאווער 10), פארגעקומען א פערזאמלונג פון דער מאנופאקטוריסטען-סעקציע. דער פארזיצער הר' יאשונסקי און דירעקטאר ד"ר מעסינגער האבען אפגעגעבען א באריכט פון'ם מאנופאקטוריסטען-צוזאמענפאהר, וועלכער איז דעם פאריגען זונטאג פארגעקומען אין ווארשא. דער ביי'געוועהלטער עקזעקוטיוו פון דער מאנופאקטוריסטען-סעקציע אין פוילען וועט זיין ערשטע זיצונג אפגעהאלטען אין לאדז היינטיגע וואך און צו דער זיצונג האבען צוגעשטעלט ווערען די פאסטאמטען פון לאדז, געוועהלט זענען געווארען די 6 מיטגלידער פון ראט און 5 מיטגלידער פון עקזעקוטיוו.

אין די רעדעס איז בעריהרט געווארען די פראגע וועגען קרעדיט-שוץ און די פארפעריטונג פון'ם סוחר'שום צו דער וויכטיגער גרינדונג פון א טעקסטיל - קארטעל. די רעדנער האבען אנגעוויזען, אז די דאזיגע פראגע ריהרט אן אמשטאראקסטען דווקא די מיטעלע סוחרים, ד. ה. גראד די, וואס זענען ארגאניזירט אינ'ם צענטראלען סוחרים-פעראיין און זיי מוזען זיך בעצייטענס פארבערייטען דערצו.

א ריי רעדנער האבען אויפגעפאדערט די מיטגלידער, אז זיי זאלען זיך מעהר פעראינטערעסירען מיט'ן גורל פון פעראיין, וועלכער לעבט איצט איבער א שווערען מאטעריעלען קריזיס. דאס אומטערגעהן פונים פעראיין וואלט געקענט א קאטאסטראפע פאר'ן לאדזער סוחרטום און מ'טאר דערצו נישט דערלאזען. די רעדנער האבען אויפגעפאדערט די מיטגלידער, אז זיי זאלען זיך אנשטרענגען און איינצאהלען כאטש א טייל פון זייערע מיטגלידס-אפצאהל.

צום סוף זענען אויסגעוועהלט געווארען אין דער עקזעקוטיווע: פרעזעס יאשונסקי, די ה"ה פיינערמאן, קרעגיעלע און ראזענבוים.

דער ראט פון מאנופאקטוריסטען אין פוילען וועט זיין ערשטע זיצונג אפהאלטען דאנערשטאג אין צענטראלען סוחרים-פעראיין (פיעטריקאווער 10).

דער ענין סעזאן-ארבייטער

בעשלוסען וואס זענען אנגענומען געווארען דורך די סעזאן-ארבייטער

דער מאגיסטראט האט איבערגעשיקט אין מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט די ליסטע פון די סעזאן-ארבייטער, וועלכע זענען פאראיאהרען געווען בעשעפטיגט ביי די סעזאן-ארבייטען.

דער ענין איז בעהאנדעלט געווארען אויף א זיצונג אין קריסטליכען פעראיין, און עס איז בעשלאסען געווארען צו פראטעסטירען געגען דעם בעשלוס אינצופאדערען די סעזאן-ארבייטער דורכ'ן מלוכה'שען ארבייט-פערמיטלונגס-אמט, און פאדערן, אז די ארבייטער זאלען אנגאזשירט ווערען נאר דורך די פראפעסיאנעלע פעראיינען, ווייל די פעראיינען זענען אמבעסטען בעקאנט מיט דער מאטעריעלער און פאמיליען-לאגע פון די ארבייטסלאזע און איז בכוח, ווי עס געהער צו זיין די ארבייט צו פערטיילען צווישען די נויט-בעדערפטיגסטע.

אויף אן אלגעמיינער פערזאמלונג פון די סעזאן-ארבייטער איז בעשלאסען געווארען:

1) זיך צו ווענדען צום מאגיסטראט וועגען דעם, אז ס'זאלען וואס שנעלער אנגעהויבען ווערען די פלאנטאציע, קאנאליזאציע און קאמונאליע-ארבייטען און — בעמיהען זיך, אז די ארבייטען זאל מען פיהרען א גאנצע וואך, נישט נאר עטליכע טעג אין וואך.

2) זיך ווענדען צו דער וואיעוואדשאפט מיט א בקשה צו בעשטימען אן'אוור-גרופענע עקספערטען-קאמיסיע ביים מלוכה'שען ארבייט-פערמיטלונגס-אמט, מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען, כדי על פי יושר צו פערטיילען די ארבייט צווישען די ארבייטסלאזע.

צוליב דער גרויסער נויט פון לאדזער פראלעטאריאט — זיך ווענדען צו דער רעגירונג מאכט וועגען קרעדיטען אויף צו בעשעפטיגען די ארבייטסלאזע: די בויאינדוסטריע מלוכה'שע אונטערשטיצונג פאר לאדז קאן נאר העלפען די לויף-נען פאר 2 טאג: אויפ'ן גאנצען ארבייטס-סעזאן.

א חוץ די קרעדיטען — גרעסערע הלוואות פרי צו לינדערען די ארבייטסלאזיגקייט.

עס איז בעשלאסען געווארען מיט די אלע פארשלאגען ארויסצושיקען א דעלעגאציע צום וואיעוואדע.

נעלם געווארן א 16-יעהריג מיידעל

ווען דער פאטער טרעפט זי צופעליג, בעקומט ער אנ'אומגעריכטען פסק, אז דאס מיידעל פערשווינדט ווייטער

דעם 12 מערץ איז פון עלטערן-הויז, אויף פעטריקאווער 59, פערפאלען געווארען די 16 יעהריגע יאדוויגא טראיאן.

די עלטערן האבען אנגענומען אלע מיטלען דאס מיידעל אויסצוגעפינען, אבער אהן רעזולטאט.

עס איז ענטשטאנען א חשד, אז דאס מיידעל איז געפאלען א קרבן פון פרויען-הענדלער.

נעהערנעכטען אין אווענד האט דער פאטער פון דער פערפאלענעם מיידעל זי פלוצים דערזעהן אין דער גענעלשאפט פון א יונגענמאן אויף וואדנע גאס. ווען דער פאטער האט זיך אבער דער-נעהנטערט צו דעם פארל, האט דער יונגערמאן מיט א קלאפ פערטויבט דעם אלטען, און איז מיט דעם מיידעל ערין אין א טאקסיבקע און ענטלאפען.

ווען טראיאן איז צו זיך געקומען האט ער דעם גאנצען ענין איבערגעגעבען דער פאליציי.

פוילישע קליינהענדלער

געגען דעם אומזאץ-שטייער

(ט) נעכטען איז אין לאקאל פון פוילישען קליינהענדלער פעראיין (אנדזשעיא 34) פארגעקומען א פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'איז בעהאנדעלט געווארען דער אופן פון זיכערן אויף דער רעגירונג, אז זי זאל פערקלענערען די שטייערען בפרט דעם אומזאץ-שטייער. נאכ'ן רעפעראט פון רעפ. מאגרזינסקי האט זיך ענטוויקעלט א הייסער ויכוח. צו. אנד. האבען די רעדנער פארגעווארפען דער לאזער האנדעלס-קאמער, אז זי אינטערעסירט זיך וועניג מיט די אינטערעסען פון די קליינהענדלער. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א דעלעגאציע, וואס זאל איבערגעבען א מעמאריאל דעם פינאנץ-מיניסטער, אין וועלכען ס'ווערט געפאדערט צו פערקלענערען אויף א העלפט דעם אומזאץ-שטייער און ס'ווערט פראטעסטירט געגען די צו הויכע שטייערען.

די דירות-פראגע אויף קאנסטאנ-טינער פאלעשיע

דער ענין וועגען פערטיילען די דירות אויף קאנסטאנטינער פאלעשיע איז אין גרונד שוין גע-ענדיגט. אויף דער לעצטער זיצונג פון שטאט-ראט זענען שוין פעסטגעשטעלט געווארען די פרייזען און בעדינגונגען, וועלכע זענען נויטיג צו בעקומען א דירה אין די נייע אויסגעבויטע הייזער אויף קאנסטאנטינער פאלעשיע. עס ווערען אפ-געגעבען 420 דירות. עס איז נאך א נאר קליינע צאהל, וואס קען נישט שטילען דעם דירה-הונגער אין לאדז, אבער, נעהמענדיג אין אכט, אז דאס איז נאר דער אנהויב, איז צו האפען, אז אין די נאהענטסטע צוקונפט וועט זיך ווייטער ברענגען ישו-עות אין דער הינזיכט.

דער צעלישעטער זאגלאבסקי

פערגוואלדיגט א 16 יעהריג מיידעל

אין די בארעקען פאר היימלאזע איז געוועזן בעקאנט אלס אוואנטוריסט דער 29 יעהריגער וולאדיסלאוו זאגלאבסקי.

איינמאל אין א שכורן צושטאנד האט ער ארויסגערופען אזא סקאנדאל, אז די דערשראקענע פרויען פון בארעק זענען זיך צולאפען און בע-האלטען אין פערשידענע ווינקלען. די איבערגע-בליבענע מאנספערשוינען האבען מיט גרויס מיה, ווייל זאגלאבסקי איז פיזיש זעהר א שטארקער, איהם ארייננעשטופט אין קיך און דארטען פער-שלאסען.

ווען זאגלאבסקי האט זיך אביסעל בערוהיגט, און אנגעהויבען זיך ארומקוקען, האט ער דער-זעהן אין א ווינקעל א ציטערדיגע און דערשרא-קענע די 16-יעהריגע מאריאנא כ. דאס מעדעל האט זיך דערשראקען בעת דעם געשלעג, און האט זיך בעהאלטען אין א ווינקעל אין קיך.

זאגלאבסקי האט דאס מעדעל, פערשטופענדיג איהר דאס מויל זי זאל נישט קענען שרייען, פער-גוואלדיגט.

ביי פערמאכטען טירען איז נעכטען פארגע-קומען דער פראצעס געגען זאגלאבסקין.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 6 חדשים טורמע.

די מעכאנישע
שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפא-ראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און
:-: צו ביליגען פרייז :-:
J. REDER, Łódź
11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)
פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

פערטרעטער פון הויז-בעזיצער אין די סאניטארע קאמיסיעס

(–) דער פעראיין פון הויז-בעזיצער האט זיך געווענדעט צום מאגיסטראט און שטעטישער סטאראסטווע מיט א מעמאריאל, אין וועלכען ס'ווערט פערלאנגט, אז אין די סאניטארע קאמיסיעס, וועלכע פיהרען אדורך סאניטארע קאנטראלעס זאלען בעשטימט ווערען אויך פערטרעטער פון די הויז-בעזיצער.

דער'הרג'עט די כלה

ביי א געשלעג אויף דער חתונה

(ז) אין דארף מלינקי איז פארגעקומען די חתונה פון מאריאנא רזשעשניק מיט מיכאל יאנד-רעקא. אויף דער חתונה איז אויך אנוועזענד געווען מאריאנאס געוועזענער חתן מילטשארעק. ווען די געסט זענען שוין געווען אביסעל בגילופין איז צווישען מילטשארעק מיט יאנדרעקא ענטשטא-נען א קריגעריי, בעת וועלכע מילטשארעק האט מיט זיין רעוואלווער דערלאנגט יאנדרעקאן איבערן קאפ. דער רעוואלווער האט אויסגעשאסען און פערוואונדעט די כלה, וועלכע איז אין א פאר שעה ארום געשטארבען. מילטשארעק איז ארעסטירט.

די מוזיקער אין קאמף פאר זייער קיום

(ז) אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון מוזיקער-פעראיין (פיעטריקאווער 79) איז בע-שלאסען געווארען ארויסצושיקען א דעלעגאציע קיין ווארשא. די דעלעגאציע זאל אינטערווענירען אין ארבייטס-מיניסטעריום און זאל פערלאנגען, אז ס'זאל פערבאטען ווערען דער אריינפיהר פון אויס-לענדישע קלאנג-פילמען און דאגעגען זאל גע-שטיצט ווערען די לעבעדיגע מוזיק, ס'זאלען גע-שאפען ווערען פאלקס-פילהארמאניעס א. א. ו. די דעלעגאציע וועט אויך פערלאנגען, אז ס'זאל פערווערט ווערען די מיליטערישע ארקעס-טערס צו קאנקורירען מיט די פראפעסיאנעלע מוזיקער.

פערלאג „קולטור-ליגע", ווארשא.
ב. שעפנער (בית-שין)
לינקס
אינהאלט: 1) וועלט, מענשען און הערשער, אויך 2) יו-דישקייט, 3) שרייבער, 4) הומארעסקעס, 5) סצענעס.
15 דרוק-בויגען פרייז 5.25
Spółdzielnia Wyd. „Kultur-Liga"
Warszawa, Leszno 40. P.K.O. 24–28

לאדזער שווינדלער ארעסטירט אין פאריז

די טעג האט די פאריזער פאליציי ארעס-טירט דעם בראזיליאנער שווינדלער גדליה פיצמאן, וואס איז בעקאנט דער פאליציי אין איינינע אייראפעאישע לענדער. ער איז ארעסטירט געווארען אויף דער אנקלאגע פון א געוויסען טישלער, שאכ-וואלד, וואס איז בעגנב'עט געווארען אויף 10200 פראנק. איצט האט די פאליציי ארעסטירט נאך א גנב ער היסט עקשטיין און האט זיך אנגערופען עקשטיין איז געבוירען דעם 22 מאי 1896 אין לאדז. ער איז שוין פיל מאל פעראורטיילט געווא-רען אין פראנקרייך און אין אנדערע לענדער. אין יאהר 1924 איז ער שוין ארעסטירט געווא-רען פאר גנבה, וואס ער האט אויסגעפיהרט צו-זאמען מיט זיין געליבטער, די רוסישע פרינצעסי-ר... עקשטיין האט גע'שם'ט פאר א געפעהרליכען שווינדלער. נאך לאנגע בעמיהונגען האט איהם די פאליציי געפונען אין א שפיל-הויז אויף שאנז-עליזע.

עקשטיין האט געפיהלט, אז מען וויל איהם אפטון א שפיצעל, ער האט געפרובט „מאכען פיס" אתן א הויז אין א מאנטעל. מען האט איהם אבער געכאפט. מאראם שכוואלד האט אין איהם דערקענט דעם שווינדלער, וועלכער האט איהם געצאהלט מיט פאלשע הונדערט דאלאר.

ביליגע עספעראנטא-קורסען

פון עספעראנטיסטען-פערבאנד „לאבארא"

די פערוואלטונג פון דעם עספעראנטיסטען-פערבאנד „לאבארא" טיילט מיט, אז אין די נע-הענטסטע טעג ווערען געעפענט צוויי עלעמענטא-רע קורסען פון עספעראנטא אין דער יודישער און פוילישער אונטעררייכטס-שפראך.

דער שכר לימוד איז א מינימאלער: 12 זל. פאר'ן גאנצען קורס (פאר ארבייטסלאזע — א הנחה).

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין סעק-רעטאריאט פון פערבאנד, זאכאדניא 66, יעדען טאג פון 8–10 אין אווענד, אויסער זונטאג און מיטוואך.

היינט עמנועל פויערמאן

היינט מאנטאג, 8,30 אווענד טרעט אויף אין פילהארמאניע דער וועלט-בעריהמטער וויאלאנ-טשעליסט עמנואל פויערמאן.

אין פראגראם די ווערק: פון שאפען, ליסט שוכערט א. א.

פון „הבימה"

דאס העברעאישע טעאטער „הבימה", וואס שפילט אין פילהארמאניע, פיהרט אויף היינט אין אווענד ד. פינסקי'ס „אייביגער יוד".

פון „ארט"

היינט, קומט פאר איין פארשטעלונג, אנהויב 9.30. ס'ווערט געשפילט דאס דריטע פראגראם, וואס געהט מיט גרויס ערפאלג „אהן א קאפ". פרייזען פון 1 ביז 4 זלאטעס.

•

שבת אין אווענט איז אויסגעלאשען געווארען דאס עלעקטרישע ליכט אין דער גאנצער שטאט. די אלגעמיינע פינסטערניש האט געדויערט אנ-ערך א האלבע שעה און באלד האט מען אנגע-הויבען איינשאלטען איינציגווייז פערשידענע ראיאנען פון שטאט. אין „ארט" האט מען בעקומען ליכט ערשט נאך א 12 זייגער און מ'האט געמוזט אויסצאהלען דעם עולם פאר די פערקויפטע בי-לעטען, ווייל די פארשטעלונג האט נישט געקאנט פארקומען. ס'האט אויך שטארק געליטען דער פורים-ראט, ווייל א גרויסער טייל פונ'ם עולם, וועלכע איז געקומען אויפ'ן ראט איז אוועק-געגאנגען.

ספארט - בעוועגונג

„טוריסטען" — „פאלאניא" 2:3 (1:0)
„חשמונאי" — „אוניאן" 2:4

דער מעטש „ז.ט.ס.ג."—„לעגיא" אין ווארשא איז נישט צושטאנד געקומען.

פינג—פאנג

„זשאסם" (ווארשא) - חשמונאי" 5:2
„זשאסם" (ווארשא) — „קדימה" 1:3

DR. MED.
A. URYSON
פינערליכע קראנקהייטען
צורינגעסעהרט.
[illegible] פון 3 ביז 6 נאכמיטאג.
Konstantynowska 29, telef. 35-65.

„מיר האבען זיך סטאביליזירט און געפונען דעם תיקון"

די שפראך-פראגע איז פאר דער „הבימה" געלעזט געווארען אין ארץ ישראל

דאס טעאטער איז געווארען אויס עקזאטיש

(געשפרעך פון „נייעם פאלקסבלאט" מיט די הבימה קינסטלער)

פארן ערשטען אויפטריט אין לאדז זענען די הבימה קינסטלער געווען שטארק צוטראגען און בצוארגט.

צים ערשטען מאל — דערצעהלען די ה"ה טשעמערינסקי און בן חיים — ווענט אונז אויסקומען צו שפילען אין אזעלכע בדינגונגען. אין אונזער נע ונד איז אונז שוין אויסגעקומען צו שפילען ביי פערשידענסטע ערטער. אט האבען מיר געשפילט אין עמק פאר א עולם פון 5 טויזענד ארבייטער אויף א ביהנע וואס איז געווען אים פראוויזירט אין פעלד און קינדער האבען געהאלטען די דעקאראציעס, אז דער ווינד זאל זיי נישט צוו קרייסען. איצט זענען מיר דאס שוין איבערגעקומען. איינע פון אונזערע פריינד א מיטגלידערין פונ'ם בערלינער קאמיטעט „למען הבימה", וועלכע איז מיט אונז מיטגעפאהרען און האט עס צוגעזעהן, האט איניצירט דאס אויפשטעלען פון גרויסע פאלקס-הייזער אין 3 פונקטען פונ'ם עמק און איצט ווערען טאקי דארט געשאפען 3 גרויסע פאלקס הייזער (בית עם) אין נהלל, עין-חרוד און אין דגניה, מיט גרויסע גוט איינגעארדענטע ביהנעס. פאר די גרויסע בעטאנענע געביידעס, וואס ווערען געבויט אויף די מיטלען פון למען הבימה טראגען צו די ארבייטער אויך זייער חלק: די ארבייט ווערט דורך זיי אויסגעפיהרט אומזיסט.

הבימה איז ארויסגעפאהרען פון א"י א טאג איידער ס'האבען דארט אויסגעבראכען די טרויעריגע געשעהענישען פון די אויגוסט-טעג. פאר דער צייט האבען זיי בעזוכט איטאליען, די שוייץ, דייטשלאנד פוילען. דא אין פוילען וועלען זיי פערברענגען קוים א 6 וואכען, בעזוכענדיג א רייה גרעסערע פונקטען.

פאר דער צייט זייט „הבימה" איז צוריקגעקומען פון אמעריקא און זיך בעזעצט אין א"י האט זיך די טרופע סטאביליזירט, שאפענדיג זיך סיי א מאטעריעלען באדען, און סיי דעם אינערליכען צוזאמענבינד, וואס איז אזוי נויטיג פאר יעדער פראדוקטיווע ארבייט.

אנקומענדיג קיין א"י — דערצעהלט ה' טשעמערינסקי — האבען מיר צום ערשטען מאל זיך דערפילט אויפ'ן ריכטיגען ארט. אלס יודישער טעאטער. דארט איז פערהאן דאס גרויסע אינטעליגענטע אוידיטאריום, דארט זענען פערהאן די מעגליכקייטען און דארט איז פערהאן די גרויסע און ריכטיגע בעציהונג צום טעאטער אלס צו דער וויכטיגער קולטורעלער פאזיציע. דארט איז אויך געלעזט געווארען די שפראך-פראגע. נישטא אין דער גאנצער וועלט קיין איין ארט, וואו 45 טויזענד יודען זאלען לעבען צוזאמען און אלע רעדען איין שפראך. אין תל אביב איז דאס דער פאל. דארט קענען פיל אויך אנדערע שפראכען, אבער די נארמאלע אפיציעלע שפראך איז — העבראיש. אט דער דאזיגער מאמענט שפילט א דעצידירענדער ראל.

פרובען פון שאפען א קינסטלערישען טעאטער זענען שוין א פאר מאל געמאכט געווארען. האט שוין גנעסין מיט עטליכע יאהר צוריק געשאפען זיין תא"י. די מיטגלידער-ארבייטער פון כבש (שאסיי) פלעגען נאכ'ן שווערען טאג ארבייט זיך צוזאמענקומען פון פערשידענע זייטען צו זייער קונסט ארבייטען די ארבייטער-ארגאניזאציעס האבען געשאפען דעם „אוהל" (אנ'ארבייטער-טעאטער לוים זיין מה ת) דאס זענען אבער אלץ געווען פרובען. א"י פערמאגט א גרויסע אינטעליגענצפרט צווישען די ארבייטער מענשען, וואס האבען אנגעהויבען אין זייערע וואוין-ערטער אלס סטודענטען, קורסיסטק.ס האבען דא געשאפען די גייע רעליגיע פון ארבייט. אבער זייער אינטעליגענץ האבען זיי נישט פערלוירען און זיי האבען די בעדערפניש אין א הויכען קונסט צענטער. די ראל פון אט דעם צענטער, נישט נאר פון ריינער טעאטער-קונסט, נאר פיל ברייטער, דארף עס אויספיהלען „הבימה". אזוי האבען עס פערשטאנען די הבימה'אווצעס און אזוי פערשטעהען עס אויך די פריינד פון הבימה.

אין דייטשלאנד ווערען איצט דורך „למען הבימה" געמאכט פארבערייטונגען ארויסצוגעבען אין העברעאיש אויף דייטש און העבראיש א זשורנאל געווידמעט אלגעמיינע קונסט פראגען בתוכם טעאטער. די „למען הבימה" קען ווערען א מיניאטור קבוץ-גלות אויפ'ן געביט פון קונסט. וויפיל צעהנדליגער יודען געהען פערלוירען פאר דער יודישער קונסט צוליב ריין „טעכנישע" אזוי צו זאגען טעמים — נישטא זיך וואו אהינצוטון.

און אונזערע פריינד אין דייטשלאנד האבען עס שוין פערשטאנען צו בעטראכטען פאר א נאציאנאלע אידעי צו שאפען א קינסטלערישען יודישען טעאטער און זיכערן זיין עקזיסטענץ. זיי האבען טאקי דורכגעפיהרט אז א רייה יודישע קהלות פון דייטשלאנד שטעלען יעדע סובסידיעס פאר הבימה. דאס בעשטימען סובסידיעס פאר הבימה דורך די קהלות פון בערלין, שטוטגארט, קעלן, מינכען, האנאווער, האמבורג א. אז. וו. האט א בעדייטונג נישט נאר צוליב די מאטעריעלע מיטלען וואס פליסען ארייין פאר הבימה. דא איז וויכטיג דער, אזוי צו זאגען, פאליטישער מאמענט פון דער פראגע: די יודישע ארגאניזירטע געזעלשאפט אנערקענט די נויטיגקייט פון פערשפרייטען די טעאטראלע קולטור און שאפט דערויף די געזעלשאפטליכע פאנדען, וואס ביי אנדערע ווערען זיי געשאפען דורך דער מלוכה דערביי ווערט די יודישע טעאטער-קינסט ענטוויקעלט אין א סביבה פון יודישער קולטור, נישט אונטער'ן דירעקטען איינפלוס פון פרעמדע, אין אנ'אטמאספערע, וואס קען נישט נאר איינהאלטען ביי אונז אונזערע מוחים. שאפענדיג פאר זיי אנ'ארט וואו אויסצוטרעטען, נאר אפילו צוציהען צו אונז פון דער פרעמד. ריינהארד איז גרייט ביי אונז צו שטעלען א פארשטעלונג, יעסנער וויל זיך מיט אונז פערבינדען, ס'איז נישטא קיין איין רוסישער רעזשיסער, וואס זאל נישט זיין גרייט צו שטעלען א פיעסע אין הבימה, און אויך איצט ווערט ביי אונז צוגעגרייט שעקספיר'ס „די 12 נאכט" אונטער דער רעזשי פונ'ם בעקאנטען רוסישען ארטיסט טשעכאוו.

אין א"י זענען מיר געווארען א נארמאל טעאטער. דאס עקזאטישע, וואס בעגלייט אונז טייל-ווייז אין אייראפא פאלט אפ. ס'פאלט אויך אפ דער שפראכען-מאמענט.

ס'ענטשטעהט א פראגע פון רעפערטואר. אונזער ליניע, די ביז איצטיגע, איז אנ'אינגעליכע. זי איז געבליבען און בלייבט נאטירליך די זעלבע פונקט, ווי אונזער פיזיאנאמיע. ס'קומט אין פראגע דער רעפערטואר, וואס פאדערט א צופאסונג. מיר דארפען געבען אויך א קלאסישען רעפערטואר (שעקספיר, מאל ער), ס'דארפען אויפגעפיהרט ווערען מאדערנע שטיק, אויך הבראאישע.

אין א"י ווערט אבער געבויט א נייע לעבען, וואס דארף זיך נאטירליך אפשפיגלען אויף דער ביהנע, און אין דער הינזיכט ווערען שוין געמאכט שריט, די ערשטע פרובען.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט איינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, ווערט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

282. א לעזער פון סאסנאוויץ.
ס'איז א פראגע אין וואס פאר א פארם איהר האט אפגעשטעלט די צאהלונגען און אויף וואס פאר אנ'אופן די רעגולאציע איז דורכגעפיהרט געווארען.

דאס, וואס 5 כוחרים האבען זיך שוין מיט אייך רעגולירט שאפט נאך נישט קיין רעכטליכען פרעצעדענץ, אז אויך דער 6. מוז זיך מיט אייך רעגולירען.

איבעריגענס שרייבט גענויער וועגען וואס געהט אייך אייגענטליך, ווייל פון אייער צוגעשיקטער אנפראגע קאן מען עס נישט דרינגען.

283. א טעגליכער לייענער.
הגם אין לאדז איז אנגענומען צו צאהלען דירה-געלד קווארטאל-ווייז, פונדעסטוועגען גיט דער אוסטאוו וועגען לאקאטארען-שוץ דאס רעכט צו צאהלען דירה-געלד אויך חודש ווייז. מיר ראטען אבער אייך נישט אויסצונוצען די דערמאנטע הנחה, ארויסגעהענדיג פון שטאנדפונקט, אז אזוי ווי דאס געזעץ זעהט פאר, אז פאר נישט צאהלען 2 ראטעס דורכאנאנד דראהט אנ'עקסמיסיע, קאן שוין דער הויזווירט, ווייבאלד איהר צאהלט חודש-ווייז, ארויסטרעטען קעגען אייך מיט אזא תביעה שוין אין אנהויב פון 3-טען חודש. קוים צאהלט מען אבער קווארטאל-ווייז, קאן דער הויזווירט ארויסטרעטען מיט אנ'עקסמיסיע-פראצעס ערשט אין 7. חודש אדער אין ערגסטען פאל ערשט אין 4 חודש.

284. I. J. 261
עס ווענדעט זיך אין וואס פאר א פארם אייערע פלאט-פיס געפונען זיך.

אויב אין נישט קיין בעזונדער שווערער, קאן מען אייך אנערקענען פאר דינסט פעהיג און קוואליפיצירען צו דער קאטעגאריע A.

ווי ס'זאל אבער נישט זיין, וועט מען אייך צו ליניע-דינסט בפרט אין פיכאטע-פארמאציעס זיכער נישט צוטיילען.

קריסטעז: ווי איך בין גרוי געווארען איבערנאכט (ערצעהלונג)

פון אביגדור פייערשטיין

פון העברעאיש: יצחק איסאקסאן

2.

דער אפיציר איז געווארען מלא רציחה; פארוואס רעדט ער צו מיר און נישט צו איהם. איך האב איהם געהייסען רעדען צום אפיציר און נישט צו מיר. דער מאדיאר האט זיך נישט געריהרט פון זיין פלאץ:

— וואס זאל איך רעדען צו דעם דאזיגען שמ ציגען שויין?! — האט ער צו מיר געזאגט מיט א רויט פנים.

דער אפיציר איז אויפגעשטאנען פון זיין ארט מיט כעס און האט אויף איהם אנגעשריגען מיט קרייצענדע צייהנער. דער מאדיאר האט זיך א ריהר געטאן פון ארט, האט זיך געווענדעט צום אפיציר און האט איהם געזאגט אויף א שלעכטען אוקראיניש:

— איך וועל נישט זאגען קיין ליגען! — איך בין א מאדיאר!

די לעצטע ווערטער האט ער אונטערגעשטראכען מיט אזא גרילצענדיגער שטימע, אז דער אפיציר האט איהם נארנישט געענטפערט; ער האט לייכט געשמייכעלט און האט זיך געווענדעט צו מיר:

— איהר טוט אייערע מעשים אויף אנ'אויסגעצייכענטען אופן — האט ער צו מיר געזאגט מיט איראניע — אויף אנ'אויסגעצייכנעטען אופן צוימט איהר און דערציהט אייערע בהמות. אלזא: ווילסטו נישט מודה זיין ווי אנ'ערליכער מענש?

די לאגע איז מיר געווען קלאר. כ'האב פאר-אויס שלום געמאכט מיט מיין גורל און כ'האב געזאגט:

— העראפיציר! מיר איז קלאר. אז דו ווייסט דעם ענטפער אויף אלע פראגען ווי איך. דו ביזט א קולטורעלער מענש, אנ'[illegible] יוד: איך בין אנ'אפיציר, און איך קאן זיך נישט נארען. מיר זענען אלע אין אייערע הענד, טוט וואס איהר געפינט פאר נויטיג צו טון מיט אונז מיר זענען סאלדאטען און געפאנגענע — אייערע געפאנגענע...

דער אפיציר האט אויסגעשאסען א געלעכטער:

— כא-כא-כא! — דו קענסט זיך נישט נארען? כא-כא-כא! יהודה איש קריות'ס ראסע און קענסט נישט זאגען קיין ליגען! דאס איז שעה: א יוד קען קיין ליגען נישט זאגען. דאס איז אמת אינטערעסאנט — נו, מיר וועלען אפילו זעהן!

ער האט אנגעגאסען זיך און זיינע חברים און זיי האבען געטרונקען. דאן האט זיך איינער פון די אפיצירען געווענדעט צום קאפ, וואס איז געשטאנען אויפ'ן טיש און ר'האט געזאגט:

— נו, זשיד, וואס זאגסטו אויף דיינע ברידער? אכת'ע יודען, נישט אזוי? זיי זאגען נישט אייערע סודות. זיי שווייגען, זיי שווייגען, שווייגען ווי דו, זשיד.

די, וואס ארום טיש, האבען אויסגעשאסען א ווילד געלעכטער.

— יא, — האט געזאגט דער דריטער, — דער יוד שווייגט שוין איינגאנצען. ער וועט שוין קיינמאל קיין ליגען נישט זאגען. ער וועט שוין קיין כ'ור קיינמאל נישט אויסגעבען — מ'דארף איהם געבען פייער: דער ציגאר אין זיין מויל האט זיך פערלאשען — גיט איהם פייער.

איינער פון זיי, א קאזאק מיט א צופלעטשטער נאז און קליינע מייזען-אייגעלעך, האט אנגעצונדען א שוועבעלע און עס צוגעטראגען צום פערלאשענעם ציגאר, וואס איז אין מויל פונ'ם אפגעשניטענעם קאפ — דאס זייגער האט אויפגעפלאמט א מינוט און האט אפגעסמאליעט די האר פון די וואנצעס און דער בארד — דער אפיציר האט אויסגעגאסען אויף איהם א גלאז וויין.

מיר האבען פערמאכט אונזערע אויגען און אויסגעדרעהט די קעפ צו דער וואנד. די סליונע איז מיר אין מויל אויסגעטריקענט געווארען. איך האב נישט געהאט וואס אראפצושלינגען. און ווי גאר דיינע נאדלען האבען זיך מיר געשטעלט פאפעריק אין גארגעל. דאס הארץ האט מיר גענומען חלש'ן און פאלען טיף טיף — איך האב זיך אנגעשפארט אין וואנד. אויף מיין אקסעל האב איך דערפיהלט עפעס א משא, א שווערע משא — מיין חבר האט זיך אויף מיר אנגעשפארט. די וואנד איז געווען פייכט. אנ'אנגענעהמער געפיהל, קאלט. א מאמענט האב איך געפיהלט ווי ס'ווילט זיך מיר ברעכען. עפעס א קול פון א גלאק. אנגענעהמענע קלאנגען, דער זייגער אויף דער וואנד שלאגט — אכט, ניין, צעהן — דרייצעהן — צוואנציג — צוויי-אונדדרייסיג — אהן א סוף. איך האב אויפגעהערט צעהלען. זאל ער קלאפען... א פערשייט געלעכטער... „קרייזלען איהם די וואנצעס" — „א שהנ-קים" — „א שוואכער יוד". — — —

א שרעקליכע שטימע האט מיך אויפגעוועקט

— און וואס וועט זיין מיט וועסטערע, קינדער?!

— באלד, געשעצטער!

כ'האב געעפענט מיינע אויגען: דער סאלדאט וואס שטעהט ביי דער קיך, דערלאנגט דאס עסען יעדען איינעם אין די וואס ארום טיש עסען.

דער אפיציר האט זיך געווענדעט צו אונז:

זיצט ביז מ'ר'ן ענדיגען.

אונטער אונז איז געשטאנען א לאנגע סאפע. מיר האבען זיך אויף איהר געזעצט. דאס זיצען איז געקומען אין צייט. איך בין שוין געשטאנען ווי א שכור. כ'האב דערפיהלט, אז דאס בלוט רינט מיר אראפ צו די פיס. די פיס זענען מיר צו ערטראגען. כקוק זיך איין אין מיינע חברים: קיינער פון זיי קוקט נישט צום טיש. די אויגען זענען פערמאכט. און אויפ'ן טיש: דער קאפ מיט'ן ציגאר; ר'איז [illegible] פייכט פון וויין. כ'האב ווידער דערפיהלט ווי כ'וויל ברעכען. מיין מאגען האט זיך צונויפגעצויגען. „מ'דארף אויך דעם יודען אנהאדעווען" — „עפענען איהם ס'מויל און איהם אנהאדעווען", — „ער איז אונזער גאסט היינט" — „נעהמט ארויס דעם ציגאר" — „ר'האט קיין בויך נישט" — כא-כא-כא! — עפעס א האמער קלאפט קלאפט אין מיין מח. כ'האב זיך אנגעשפארט אין א ווינקעל. אזוי, גוט. און דער האמער קלאפט, קלאפט. „כא-כא-כא" — עפעס א מאדנע שטימע קומט ווי פון וויטען — א שוואך קול וואס בעט זיך: — „וואס ווילט איהר פון מיר"? — „איך בין א פשוט'ער יוד" — „אנ'ארימער יוד" — „איך האב קליינע קינדער", — „דער גוף אונטערען טיש האט זיך אנגעהויבען צאפלען, די אויגען טרעהרען און קוקען — קוקען און רינען טרעהרען... און אין שטוב, אין רויך, שוועבט ארום ווי א ווייסער נעפעל, א ריינער, א דורכזיכטיגער... די נשמה קלאפט מיט איהר פליגעל... ווי א פויגעלע איבער'ן קאפ פון דער קאץ, וואס פרעסט איהר קינד. — — — —

* * *

א גרויזאם געשריי האט מיך אויפגעשוידערט:

— שטעהט אויף, זשידעס! ס'איז איצט נישט קיין צייט צו שלאפען! ס'איז א היילגער יום-טוב! מיר זענען אויפגעשטאנען. אויך דער מאדיאר האט זיך אויפגעהויבען.

— דו זיץ דיר, — האט געזאגט דער אפיציר, — דו ביזט נישט קיין יוד!

דער מאדיאר האט זיך נישט געזעצט. ר'איז געשטאנען, מיט אונז צוזאמען.

— זיץ, האב איך דיר געזאגט.

דער מאדיאר איז געשטאנען אויף זיין פלאץ.

— אידיאט - האט איהם געזאגט דער אפיציר — באלוואן! — אט אנ'אידיאט — האט ער געזאגט צו זיינע חברים — א מאדיאר אנ'אידיאט!

— זיץ, — האב איך איהם געזאגט, — זעץ זיך, אנדראש.

(פארטזעצונג קומט).

מ'טוט אָפּ טראַגי־קאָמישע זאַכען
אבי אויסצומיידען די שווערע שטייערען
אַ נייע מגפה אויף גט'ען אין רוסלאַנד

(אַ בריף פון מאָסקווע)

עס איז איצט נישט קיין נייעס אין סאָוויעטן־פערבאַנד: פיקטיווע גט'ן, און שטאַמען, שטאַמען זיי פון דער איצטיגער שלעכטער עקאָנאָמישער לאַגע אין לאַנד: פון דעם, וואָס מען האָט פערשטאַרקט דעם דרוק אויף דעם געוועזענעם הענדלער; פון דעם, וואָס דער „פינאַנסאינספּעקטאָר", וואָס מאָנט אויף די רעגירונגס־שטייערן, קאָן איצט קומען און קאָנפיסקירן דאָס גאַנצע פערמעגן ביי איינעם, וואָס איז אַמאָל געווען א הענדלער, בלויז אויף דעם גרונט, וואָס ער האָט געצאָלט צו ווינציג שטייערן אין יענע אַמאָליגע יאָהרן, ווען ער האָט זיך בעשעפטיגט מיט האַנדעל.

קיינער איז איצט אין סאָוויעטן־פערבאַנד נישט זיכער אַפילו מיט זיינע שטוב־זאַכן. מעג ער זיין א קוסטאַר, א בעל־מלאכה, אַנ'אַנגעשטעלטער אין א רעגירונגס־אינסטיטוציע, וועט עס איהם סיי ווי נאַרנישט העלפן. אַלצאיינס וועט ער איצט דאַרפן בעצאָהלן שפּאָגל נייע שטייערן פאַר די אַלטע פערגאַנגענע יאָהרן, ווען ער האָט נאָך געמאַכט א לעבן פון האַנדלען.

און טאָמער האָט ער איצט נישט מיט וואָס צו בעצאָהלן; טאָמער האָט ער שוין לאַנג־לאַנג אויפגעגעסן דאָס געלד וואָס איז איהם געבליבן פון זיין אַמאָליגן האַנדעל; טאָמער איז ער איצט אַזאַ קבצן, אַז ער מוז יעדן טאָג טראָגן אין לאָמבאַרד עפּעס פערזעצן, כדי צו קריגן א פּאָר רובל אויף זיך דורכצולעבן, — אַלצאיינס מוז ער איצט בעצאָהלן פאַר זיינע אַמאָליגע זינד. אויב נישט מיט קיין מזומן געלד, איז מיט זיינע קישענעס, מיט זיין בעטגעוואַנט, מיט זיינע אַנצוגען, מיט אַלעם וואָס מען טרעפט נאָר ביי איהם אין שטוב.

אויף דעם סאָוויעטישן לשון הייסט אַזאַ זאַך „ליקווידירן דעם בעל גוף". אויף פּראָסט יודיש הייסט עס: קאָנפיסקירן דאָס גאַנצע פערמעגן פון איינעם, וואָס איז אַנ„אומגעווינשטער עלעמענט", און זאָל ער שטאַרבן פון נויט.

נויט אָבער — זאָגט א רוסיש ווערטעל — איז די מוטער פון אַלע כיטרע איינפאַלן. גיבן זיך מענשן אַנ'עצה; זוכן זיי פערשידענע איינפאַלן. און איינער פון די האָזיגע איינפאַלן זענען די פיקטיווע גט'ן.

ווען דער מאַן איז א געוועזענער הענדלער, איז די פרוי א געוועזענע הענדלערקע. גלייך מיט איהר מאַן איז זי פעראַנטוואָרטליך פאַר זיין פערגאַנגענהייט און פאַר זיינע חובות צו דער רעגירונג. אָבער, ווען די פרוי גט זיך מיט איהר מאַן איז זי, לויט די סאָוויעטישע געזעצן, שוין מעהר נישט קיין געוועזענע הענדלערקע. זי איז א פרייער זעלבסט־שטענדיגער מענש. זי איז נישט פעראַנטוואָרטליך, סיי פאַר איהר געוועזענעם מאַן, און סיי פאַר זיינע אַלטע אָדער נייע שטייערן.

אָט די האָזיגע פריווילעגירטע לאַגע פון דער געג'טער פרוי, דינט איצט אַלס מיטעל צו ראַטעווען דאָס לעצטע האָב און גוטס פון די הענט פון „פינאַנסאינספּעקטאָר". דער „פינאַנסאינספּעקטאָר" קומט צו געהמען מאַהנען חובות פאַר די אַלטע יאָהרן, טרעפט ער דעם מאַן א געג'טן מיט זיין פרוי. דאָס צימער איז רעגיסטרירט אויפ'ן נאָמען פון דער פרוי; דאָס בעטגעוואַנט, דער סאַמאָוואַר, דאָס גאַנצע שטוב־פערמעגן — אַלעס איז פערשריבן אויפ'ן נאָמען פון דער פרוי. דער מאַן, ער איז געבליבן מיט ליידיגע הענט נאָכדעם ווי זיין פרוי האָט זיך מיט איהם געג'ט. אויב אַזוי, טאָ וואָס טוט ער ביי איהר אין צימער? ווי קומט עס, וואָס ער וואוינט מיט איהר אין איין צימער נאָכדעם ווי זיי זענען אַפיציעל א געג'ט פּאָרעל? איז דער תירוץ: נישטאָ קיין פרייע צימערן אין שטאָט; נישטאָ קיין מעגליכקייט צו קריגן אַזעלכע צימערן פאַר דעם אָפּגעג'טן מאַן. אָט האָט איהם די געוועזענע פרוי זייער ערלויבט צו פערבלייבן צייטווייליג ביי איהר אין צימער ביז ער וועט זיך געפינען אַנ'אַנדער'ן.

די סיטואַציע איז גענוג קאָמיש, און דער שווינדעל איז היפּשלעך דורכזיכטיג פאַר דעם „פינאַנסאינספּעקטאָר". ער ווייס, אַז דער גט איז קיין גט נישט, און אַז דאָס פּאָרפאָלק איז געבליבן מאַן און ווייב ווי געווען, כאָטש די פרוי האָט אַנ'אָפיציעלן גט. ער קאָן זיך אָבער נישט העלפן און מוז אָנגעהמען דעם תירוץ פאַר גוט געלד. א גט איז א גט. און דאָס געזעץ זאָגט בפירוש, אַז אַ געג'טע פרוי דאַרף נישט צאָהלען איהר מאַנ'ס חובות. און אַז צוליב מאַנגעל אין צימערן מוזען אָפטמאָל געג'טע פּאָרלעך מאַקע אויף אמת'ע בלייבן וואוינען לאַנג אין איין צימערל — דאָס איז אויך פאַר דעם „פינאַנסאינספּעקטאָר" קיין נייעס נישט. אָט מוז ער דערפאַר פערלאָזן דאָס הויז פון זיין בעל־חוב, און קאָן דאָרט גאָרנישט קאָנפיסקירן. געזעצליך באַלאַנגט דאָס פערמעגן צו דער פרוי, און מיט'ן געזעץ מוז ער זיך רעכענען.

דער איינפאַל איז נישט זעהר קיין ריינער, אָבער וואָס טוט נישט א מענש איצט אין סאָוויעטן־פערבאַנד, כדי זיך צו ראַטעווען פון דעם „פינאַנסאינספּעקטאָר"? איז דערפאַר מאַקע איצט אין רוסלאַנד געוואָרען א מגפה אויף גט. הונדערטער עלטערע און מיטעל־יעהריגע פרויען פערפלייצן די „זאַגס"־ביוראָס צו קריגן א גט פון זייערע מענער. עס מאַכט נישט אויס, וואָס זיי האָבען שוין ערוואַקסענע אָדער אויסגעוואַקסענע קינדער. אין לאַנגע „אָטשערעדן" שטעלען זיי זיך אויס יעדן פרימאָרגען פאַר דער געביידע פון „זאַגס", און רופן שוין אַפילו נישט אַרויס מעהר קיין מינדעסטע נייגעריגקייט ביי די „זאַגס"־באַאַמטע. אַלע ווייסן, אַז די גט'ן זענען פאַקטיש קיין גט'ן נישט. אַז זיי זענען מעהר א באַוואָרעניש געגען דעם „פינאַנסאינספּעקטאָר" ווי געגען דעם מאַן מיט וועלכן מען שיידט זיך. קיינער אָבער אין „זאַגס" קאָן זיך גאָרנישט העלפן. דאָס געזעץ זאָגט, אַז א גט דאַרף מען אַרויסגעבן יעדן איינעם ביי דער ערשטער פאָדערונג, און אָהן שום פראַגן. באַקט מען דערפאַר איצט גט'ען פאַר עלטערע און מיטעל־יעהריגע פרויען אויף וואָס די וועלט שטעהט...

ב. ס.

די טראַגישע בעגעגעניש
צווישען אַ ברודער מיט אַ שוועסטער

ווילנע. נישט זעלטען שטויסען מיר זיך אָן אין לעבען אויף אַזעלכע אומגלויבליכע פּאַסי־רונגען, וועלכע זעהען אויס ווי אַרויסגעכאַפּט פון אַ פאַנטאַסטישען ראָמאַן און דאָך זענען זיי פאָרט די אומברחמנות'דיגע ווירקליכקייט.

אין דער מלחמה־צייט איז די היגע יודישע משפּחה ג. וואָס האָט געוואוינט אויף דייטשע גאַס צובראָכען געוואָרען. דער פאָטער איז געשטאָרבען, די ברידער זענען גענומען געוואָרען אויף מלחמה און אין ווילנע איז בלויז געבליבען די מוטער מיט איהר מיזיניקל די 13־יאָהריגע דינה.

ווען די מלחמה האָט זיך געענדיגט זענען די ברידער ג. נישט צוריקגעקומען מעהר. די אלמנה מיט איהר טאָכטער האָבען זיך די גאַנצע צייט נישט געקענט דערוויסען וועגען גורל פון זייערע נאָהענטע צי זיי לעבען נאָך ערגיץ.

אַזוי, זענען געלאָפען יאָהרען. די אלמנה ג. איז געשטאָרבען און די יונגע דינה איז גע־בליבען הילפלאָז און איינזאַם און געטריבען פון נויט איז זי סוף כל סוף געוואָרען אַ גאַסען־פרוי און זי וואָלט אפשר אַזוי שוין פערענדיגט איהר לעבען, ווען נישט פאָלגענדער צופאַל.

מאַכט זיך אַ מעשה און די טעג קומט אַראָפּ קיין פוילען פון דייטשלאַנד איינער אַ וואָיאַזשאָר ג., וועלכער איז געשעפטליך אויף אַראָפּגעקומען קיין ווילנע, און גייענדיג דאָ אַמאָל שפּעט אין אָוונד דורך קאַליעיאַווע גאַס צום וואָקזאַל אָפּשיקען אַ דרינגענדען בריף, האָט איהם פּלוצ־לונג אָפּגעשטעלט אַ גאַסען־פרוי און ג. איז אַריין צוזאַמען מיט איהר אין אַ „פריילעך היימעל" אויף אָסטראָבראַם גאַס.

אַריינקומענדיג אין צימערל האָט ג. בע־מערקט אויף איהר טישעל אַ'אַלבאָם. ער האָט אַ בלעטער געטון דעם אַלבאָם און דערזעהן דאָרט די בילדער פון זיין פאָטער און מוטער.

— ווי קומט צו אייך דער אַלבאָם, האָט אויסגעשריגען ג.

— דאָס זענען מיינע קרובים... מיין משפּחה...

האָט בעקומען ג. אַ תשובה.

אַנ'איבערראַשטער האָט ג. אויסגעשריגען:

— דינה! דאָס ביסטו! איך בין דאָך מאַקס — דיין ברודער!

אַזוי האָבען זיך ווידער צונויפגעטראָפען ברודער און שוועסטער נאָך 15 יאָהר צושיידונג.

צושיידט זיך ביי טראַגישע אומשטענדען ביים אויסברוך פון דער וועלט־מלחמה און זיך ווידער געטראָפען ביי נאָך מעהר טראַגישע אומשטענדען.

מען איז זיך איינער די אַנדערע געפאַלען אויף די העלזער שלוכצענדיג און וויינענדיג און בערוהיגענדיג זיך. ענדליך האָבען ברודער און שוועסטער גענומען זיך אויסדערציילען זייער לעבען פאַר די 15 יאָהר, וואָס זיי האָבען זיך נישט געזעהען.

ג. האָט דערצעהלט, אַז ער איז אַריינגע־פאַלען אין געפאַנגענשאַפט פונוואַנען ער איז שפּעטער אַנטלאָפען און זיך אויסבעהאַלטען און צוליב דעם האָט ער אַ לאַנגע צייט נישט גע־קאָנט שרייבען אויס מורא מען זאָל איהם נישט געפינען. ווען די מלחמה האָט זיך געענדיגט און ער האָט זיך געהאַט ווי ס'איז איינגעבאָר־דענט אין דייטשלאַנד האָט ער אויף זיין שריי־בען קיין ווילנע נישט בעקומען קיין ענטפער און צוליב דעם איז ער אַליין אַראָפּגעקומען שוין צו זוכען זיין משפּחה.

ערשט פון דער שוועסטער האָט זיך ג. דער־וואוסט דעם סוף פון זיין פאַמיליע, אַז די מוטער איז אָפּגעשטאָרבען און די קליינע דינה האָט גע־מוזט ווערען אַ גאַסען־פרוי און דאָ האָט ער פער־שטאַנען, פאַרוואָס זיינע בריף זענען געבליבען אָהן אַנ'ענטפער.

דער עפּילאָג פון דער געשיכטע איז גראָד אַ פריילעכער. ג. האָט בעשלאָסען אַרויסצוגרייסען דינה'ן פון דעם אָפּגרונט, אין וועלכען ס'האָט זי אַראָפּגעשטויסען דאָס לעבען.

ער האָט זי אַריינגענומען צו זיך אין האָטעל און ער נעמט איהר מיט צו זיך קיין דייטשלאַנד, וואו ס'וועלען זיך עפענען פאַר איהר מעגליכקייטען צו אַ נייעם לעבען.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאַנא 43. טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט־, ווענערישע און מענער שוואַכע־קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּ (האָר־אויספאַל).

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med. **B. Robinzon**

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

פּעטריקאַווער 10, טעל. 31-86

נעמט אָן פון 8—$9\frac{1}{2}$ פריה און פון 3—$4\frac{1}{2}$ נאָכמ.

לאָדזשער קאַמעראַל־טעאַטער „אַרט" של. 1. מאַי 2 פריהער ענגעל. זאַל

ליטעראַר. לייטער: משה בראָדערזאָן. דירעקטאָר: יוסף סטרוגאַטש

קאָמפּאָזיטאָר: דוד בייגעלמאַן.

היינט, מאָנטאָג - 1 פאָרשטעלונג 9 30 אָוונט

דאָס נייע דריטע פּראָגראַם א. ג. „אַהין אַקאָפּ"... 18 שלאָגער 18 נומערן

קאָנפערענסיערען: י. מאַנדעלבליט און נ. רייכענבערג.

בילעטען צו בעקומען יעדען טאָג פון 11—1 מיטאָג און פון 5 נאָכמ. ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

ס'געיעג נאָך שאָטען

(סענסאַציאָנעלער ראָמאַן) 70

צום סוף האָט ער זיך אויסגעגלייכט אויפ'ן שטול און געוואָלט אויפשטעהן...

אין דעמזעלבען מאָמענט האָט וואַלדמאַנס פינ־גער צוגעקוועטשט די קאַפּסולכעל.

עס האָט זיך דערהערט א קוים הערבאַרער פּיפּס פון אַרויסגעריסענער לופט.

די רעאַקציע פון'ם גאַז איז געווען אַ מאָמענ־טאַלע:

דעם גראַף בענסראָפס פּנים איז פערשטיי־נערט געוואָרען, די שוואַרץ־אַפּלען האָבען זיך פער־ברייטערט, און ער איז, ווי א זאַק צוריקגעפאַלען אין פאָטעל אַריין.

וואַלדמאַן האָט צוגעמאַכט די פּיל פון ... טאַמער נאָז, און דער גראַף האָט איינגעצויגען אין זיך די גאַנצע פּאָרציע גאַז.

דער ווערטער־בוך איז אַרויסגעפאַלען פון זיינע הענד.

וואַלדמאַן האָט איהם בעוויזען אונטערצוכאַפּען, נישט לאָזענדיג איהם אַרונטערפאַלען אויף דער פּאָד־לאָגע.

מיט אַ שנעלער בעוועגונג האָט ער דעם גראַפס פערחלש'טען קערפּער צוגעבונדען אַ נאַ־טירליכע פּאָזע, אַוועקגעלייגט איהם אויף דעם טישפּענטשען ווערטער־בוך, און די צוקוועטשטע קאַפּ־סול אַריינגעוואָרפען אין ברענענדען קאַמין.

ער האָט שנעל בעטראַכט די אַלע דאָקומענ־טען, וואָס זענען געלעגען אויפ'ן טיש אונטער'ן לאַמפּ, און אין די געדאַנקען בעדאַנקט דעם גורל זיינעם, וואָס האָט איהם בעפרייט פון דער נויטיג־קייט אויפצוברעכען די פייער־קאַסע.

יעדער סעקונדע איז אַ גאָט געווען טייער.

די ווירקונג פון'ם גאַז האָט נישט געקאָנט זיין לאַנגדויערענד.

אין זיין רשות זענען געווען עטליכע מינוט, און אין משך פון דער קורצער צייט האָט מען בעדאַרפט. נאָר — מ'האָט גאַרנישט בעדאַרפט, ווייל אַלע דאָקומענטען זענען געלעגען אויפ'ן טישעל.

בענסראָף איז משמעות געווען פערטיפט מיט'ן אַריינברענגען אַ סדר אין זיינע פּאַפּירען ערב דעם דורכפיהרען אַ ריזיג־גרויסען „מעטאַמאַטען".

אַלע דאָקומענטען, קוויטונגען, בריף, אינפאָר־מאַציעס, וואָס האָבען געהאַט אַ שייכות מיט דעם ענין, זענען דאָ געווען צונויפגעקליבען אונטער דער האַנד.

איינציגע פון זיי זענען געווען געשריבען אין פראַנ־צויזיש, איינציגע אין ענגליש, אָבער דער רוב — אין דייטש.

פון אַ'ין קאַפּ מיט'ן אויג איז וואַלדמאַנען קלאָר געוואָרען בענסראָף'ס גאַנצע מאַכינאַציע.

פּרטים האָט ער זיך דערוואוסט פון בענס־ראָפ'ס אַגענטען אין בערלין און ווין.

די תכנות, וואָס האָבען געדויערט עטליכע חדשים זענען געווען פערענדיגט. עס איז נאָר אויס־געבליבען אָפּצונעהמען דאָס געלד אין דער באַנק.

אורטיילענדיג פון דער קאָרעספּאָנדענץ, האָ־בען די שווינדלער געוואָלט אַרויסבעקומען מיטאַמאָל צעהן מיליאָן דאָלאַר. אַ העלפט דערפון האָט גע־וואָלט בעקומען פאַר זיך נאָר דער גראַף בענסראָף אַלס שכר־טרחה.

די דאָזיגע סומע האָט געזאָלט פיגורירען אַלס אַ מלוכה־הלוואה, און די אונטערהאַנדלונגען זענען געפיהרט געוואָרען דורך אַ געוואַנדשאַפט, צו וועלכער בענסראָף איז געווען אַ שטאַרקער מקורב...

דער דורכפאַל פון דער הלוואה איז געווען אומ־פערמיידלעך. פון סאַמע אָנהויב אָן איז געווען קלאָהר.

די שווינדלער אָבער, וואָס האָבען זיך אָנגע־געבען אַלס אַ גרויסע קאָלאָסאַלע גרופּע, וועלען זיי גאַראַנטירט מיט'ן געלד אויס'ן גאַנצען לעבען, און וועלען אויסמיידען די פעראַנטוואָרטליכ־קייט פאַר'ן געזעץ. זיי וועלען זיך פּשוט דערקלערען פאַר ... לעגאַלען באַנקראָט...

דער מיליאָנער בענסראָף וועט פערבלייבען אין לאַנד, און וועט כלומרשט מאַכען דעם אָנ־שטעל, אַז ער איז עמפּערט צוליב דעם, וואָס מ'האָט איהם אַריינגעצויגען אין אַזאַ צווייפעלהאַפ־טע אונטערנעהמונג, און דורך זיין „אויפריכטיגען" גרימצאָרען וועט ער אַרויסרופען גלייכצייטיג דעם מיטגעפיהל פון זיינע פריינד און פון דער מאַכט...

ווען די באַנקראָט־געשיכטע וועט ענטדעקט ווערען, וועט דער איינציגער מענש, וועלכען אַלע וועלען בעשולדיגען, זיין אַ פינאַנץ־מיניסטער פון אַ קליינער מלוכה.

דער דאָזיגער מיניסטער וועט אָבער ביז דאַן זיך אָנגעבען אין דימיסיע, און וועט עוקר זיין אין אַ לאַנד, וואו מ'גיט נישט אַרויס קיין שווינדלער. ער וועט, למשל, נאָר פריינדליך אויפגענומען ווע־רען אין יענעם לאַנד פון דרום־אַמעריקאַ.

אין אַ פּאַפּקע האָט וואַלדמאַן אויך געפונען די אויפקלערונג פון דעם פּרט, וואָס האָט אַמאָל געשראָקען בענסראָף'ן.

ווי גרויס ס'איז נישט געווען די מעפּאַנער, וואָס האָט איהם געדראָהט מצד וואַלדמאַנען, האָט ער פון וואַרשאַ נישט געקאָנט ענטלויפען.

אויב דער תסכם וועגען דער הלוואה וועט נישט אונטערגעשריבען ווערען מאָרגען, וועט די מאַכינאַציע אויפגעדעקט ווערען.

די דיפּלאָמאַטישע קאַנצעלאַריעס פון מערב־אייראָפּאַ וועלען ממש אויפגערודערט ווערען. עס וועט ווערען אַ סקאַנדאַל, וואָס אַזאַ איז נאָך נישט געווען זינט דער גרויסער מלחמה.

מאָרגען, שבת מוזען פאַר צהרים אונטער־החתמ'ענען און בענסראָף וועט בעקומען דאָס געלד. אויב ער וועט נישט קומען צום בעשטימטען טערמין, וועט אַלץ זיין קאַפּוט.

די גאַנצע סומע האָט די באַנק געוואָלט אויס־צאָהלען אין דאָלאַרען, אין טויזענדער באַנקנאָטען, אַזוי אַז דאָס גאַנצע געלד האָט געקאָנט לייכט איינגעפּאַקט ווערען אין אַ האַנט־וואַליזקע.

מאָרגען, שבת, וועט דאָס געלד זיין צוגעגרייט. אויב בענסראָף וועט זיך נישט מעלדען, וועט ער זיך דערפיהלען צווישען צוויי פייערן.

די „פריינד", וואָס זענען געשטאַנען הינטער זיינע פּלייצעס, וועלען איהם נישט מוחל זיין די מפּלה און וועלען זיך אָן איהם נוקם זיין.

די גרויסע באַנק, וואָס האָט זיך בעמיהט, אַז אַלע איהרע אָפּעראַציעס זאָלען דורכגעפיהרט ווערען מיט דער גרעסטער פּינקטליכקייט, וועט גענוי אויספאָרשען די סיבות, וואָס האָבען צושטערט די טראַנזאַקציע.

דאָס האָט בענסראָף נישט געקאָנט צולאָזען. פאַר יעדען פּרייז האָט ער געמוזט ... דער באַנק אין דער בעשטימטער שעה.

(פאָרטזעצונג קומט)

לונגען-ליידען זענען היילבאר!

לונגען, טובערקולאז, שווינדזוכט, הוסטען, טרוקענער הוסטען מיט פלעגמע, נאכט-שווייס, בראנכיט קאטאר, קעהל-קאפ-קאטאר, איבערפלוס פון פלעגמע, בלוט-שפייען, בלוט-שטורץ, קלעמונג, אסטמע-כארכלען, זייטען-שטעכען א. אנד.

זענען היילבאר.

טויזענדער זענען שוין געהיילט

פערלאנגט תיכף מיין בוך איבער מיין

„נייעם נאהרונגס-סיסטעם",

וועלכע האט שוין אסך מענשן געראטעוועט

עס קאן אנגעזעהן ווערען ביי יעדע לעבענס-שטייגער און העלפט די קראנקהייט שנעלער צו בעזיגען. די וואג פון קערפער שטייגט און די וואס זיינען פריהער געווען דערשלאגען, וועלען צוריק געפינען זייער לעבענס-פרייד. ערנסטע מעדיצינער — וויסענשאפטס-מענער בעשטעטיגען, אז מיין מעטאדע איז אויסגעצייכנעט און זיי שרייבען אונטער די גוטע ריזולטאטן פון דער א.וו. בהנדלונג.

וואס פריהער מען האט נישט געקאנט דערגרייכען מיט מיין מעטאדע, אלץ בעסערע רעזולטאטן דערגרייכט מען.

אינגאנצען אומזיסט

בעקומט איהר מיין בוך, פון וועלכען איהר וועט וויסענשאפטליך קענען ערפאהרען. וועמ'ס אויגען פון שמערצען געקאנט אונטערהאלטען, און ווער עס וויל שנעלער אהן גרויסע גרינדליכע זיך בעפרייען פון זיינע ליידען, דער זאל שוין שרייבען, נאך היינט.

איך שרייב נאכאמאל אונטער, אז איהר דערהאלט מיין ערקלערונג גאנץ אומזיסט אהן יעמאנדער פערפליכטונג פון אייער זייט און יעדער דאקטאר וועט זיכער צושטימען צו דעם

נייעם נאהרונגס-סיסטעם,

וועלכעס איז אנערקענט דורך פיר פראפעסארען אלס אויסגעצייכנעט מיטעל.

עס ליגט אלזא אין יעדערענס אינטערעס, זאפארט צו שרייבען און יעדער וועט דורך מיין דערפינדונג פערשטעהן בעדינגט הייסען. זאל יעדער זיך אויסלערנען צו שטארקען דעם שמערצען צו נאוונדראטען.

א דאנק דעם בוך פון א פראקטיצירטען דאקטאר וועט גאראנטירט ערקוויקונג און לעבענסלוסט אלע, וואס אינטערעסירען זיך מיט דער איצט גער מעטאדע פון דער לונגען-קראנקהייט-לעהרע

דארפען דאס אויסשר בען מיין אדרעס:

Georg Fulgner, Berlin Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. 643.

א קו אליפיצירטע

רעפעזירקע

נאכ'ן פאם צו פיינע ארבייט, ווערט געזוכט. צו ערפאהרן אין שרימף-פאבריק ווסכאדניא 31 לינקס, 3. שט. 9079

צו א שטעפער

ווערען געזוכט א קוואליפיצירטער **בליהער** און א געהילף-ריכטעווער. צו ערפאהרען ביי זאכאריאש, קילינסקי 28

קוואל פיצירטע

טאמבורירער

ווערען געזוכט ביי גאלדקראנץ. פיעטריקאווער 131

א שטעפער-גזעלען

און א ריכטעווער ווערט פון זאפארט געזוכט. גאפלאנסקא 10. ביי ה. בארנשטיין.

---

2 שטיבען מיט א קיך

מיט א גרויס פארצימער מיט אלע בעקוועהמליכקייטען, זוניגע וואוינונג, איז פון זאפארט צו פערמיטען. — צו ערפאהרען אלעקסאנדראווסקא 14 (איצט לימאנאווסקע) ביים ווירט. 8689

האלב געוועלב

עוואנטועל גאנץ געוועלב אין דער געגענד פון נאוואמיעסקא ביז פל. וואלנאשי אין אויף גוטע בעדינגונגען איבערצוגעבען. אפצרעגן אונטער „געוועלב" אין אדמינ.

ב"ה בעקאנטמאכונג.

דערמיט זאגען מיר מודיע, אז פון דער נייער וואך מאנטאג פ' תשא, הויבט מען אן

צו צייכענען מיט א צייכען אלע עופות

וועלכע ווערען געשאכטען דורך די היגע שוחטים, וועלכע זענען אונטער דער השגחה פון ראבינאט און ועד הכשרות

דער צייכען איז ביים פיסעל פונ'ם עוף

ווער עס וועט נוצען אן עוף אהן צייכען, איז א חשש נבלה וטרפה און מען דארף פרעגען א שאלה אויף די כלים.

ראבינאט און ועד הכשרות

ביי דער יודישער קהלה אין לאדז.

דעטעקטארען

Radio-Reicher

Łódź, Piotrkowska 142

טעלעפאן 115-57

ס'איז ארויס פון דרוק

די ערשטע און גרינדליכע מאנאגראפיע אויפ'ן יסוד פון ארכיוואלע מאטעריאלען

„די געשיכטע פון די יודען פון פיעטריקאוו און אומגעגנד"

פון **משה פיינקינד**, אין דער פוילישער שפראך:

MOJZESZ FEINKIND

DZIEJE ŻYDÓW w PIOTRKOWIE i OKOLICY

od najdawniejszych czasów do chwili obecnej

Nakład autora, Piotrków 1930.

פרייז 5 זל. צו בעקומען ביים מחבר, פיעטריקאוו, פ ןסודסקיעגא 36.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום

איבער דעם זאלסטו גאר קימען אין מיין רעכטסקאנסולטאנט ביורא צו ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

(זאכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו צו ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געהעמט, סענגאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארוואלאניעס, סלאווזולעס, זאבעזפיעשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורושאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג

ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט פעטריקאווער 17.

אנ'ארט צו שלאפען

פאר אנ'אנשטענדיגען יונגענמאן, איז אפצוגעבען פאמארסקא 14, אין אפ. 2. שט., ביי לאסקי.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און רענטגען קאבינעט.

גושעזשינער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר	4½—5½
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 4½-5
ד"ר שימאנאן אינערליכע קראנקהייטן	12 - 2
ד"ר לובוש הויט און גע-לעכט-קר.	12½ 1½
ד"ר שמירגעלד נערוון און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטן	2—3
ד"ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

פסיכא-טעראפיע, שאראר-שפריצונגען ווי שטעלען א.א. ווי אזקען-שטע, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראלונג, אינגאליאציען, סאלטושען, עלעקטריזאציע, אפעראציע. אויף ערלויבעניש הינ:מאן אין שטאט, און לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויף פלעגמע און בלוט

איספונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאושינסקי טאגער פאלסקא

צאהן-ארצט 1—10 3—6

קינסטליכע צאהן, קראנען, פאמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Kokicińskiej).

Od wtorku, dnia 11/3 1930 r.
do poniedziałku, dnia 17/3 1930 r.

Dla dorosłych:

STATEK KOMEDIANTÓW

według powieści EDNY FERBER.

W rolach głównych:

Laura la Plante, Józef Schildkraut.

Dla młodzieży:

ZWYCIĘSTWO ŻELAZA

Dramat na tle powieści Rexa Beacha:

„The Iron Trail"

Rzecz dzieje się współcześnie w Ameryce podczas budowy kolej wgłąb Alask

NASTĘPNY PROGRAM:

CUDA KINEMATOGRAFICZNE

די בייסטע מאדערנע

שייטלען

ווי אויך פערשידענע אלעטשקעס, אזוי ווי אייגענע האר, גוטע אויסארבייטונג צו זעהר ביליגע פרייזען. קאנט איהר נאר בעקומען ביי

פארזיט צק, קאמיענא 5,

קורנער פיציגע, 2 טער שטאק.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויסגלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועץ-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. Adam

GRCSGLIK

Al. Kosciuszki 27
tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראנק. צונגען און ליפמתילאיגבט נעמט אן פון 4—7 אין אווענט.

W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 134-72

נעמט אן פון 6-8 אווענד

Dr. med.

LAJCHTER

צאהן-כירורג

Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p

przeprowadził się na ZIELONĄ 9

Ip. front, tel. 149-66
od 1½-5 po poł.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציעל פרצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקהייטען

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4-7 אווענד.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען. פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינפעטע פראצעדורען און וועטאליע ארטאפעטע בעהאנדלונגען, הונ: הייטרעקלט אויף פלאטפוסען, קונסט ליבע פים, בארטעס א. ז. וו. צעמפאנגען פון 5—7

Dr. med. **H. KRAUSKOPF**

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 45, טעל. 13-47

נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד.

טליתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמציער, ווי אויך טלית קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי

א.ח. ציטרינאווסקי, קאמיענא 1,

אין 2 טויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך!

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-רענטגענישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר 10—11 2—3	6—7
ד"ר ראזשאנער הויט און געשלעכט קר.	1 2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1 2 / 7—8
ד"ר יוסטמאן נערוון קראנקהייטן 12—2	הנץ וו
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטן	10-12 4-5
ד"ר קאפיערניק פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר כאנטאר כירורגישע-קראנק.	4½-5½ וגג. 1—2
ד"ר ווייגבערג אינ. חצינה לונגען 12—1,	6½—7½
ד"ר טאופעל רענטגען	12—2, 4 6
ד. גראבענשיק צאהן-ארצט	3—7
ד"ר ... צאהן-ארצט	8—2

פאטאלאגישע הילונג, בעליפאמונגען, קארענען, פאמבען א.א.וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

העלונג פון הויט קראנקהייטען, א ן קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע עלעקטרישע אנאליזען. א קורס פאר שוועסטער.

אימפונגען געגען שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל. פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען. אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . 4 . . . . נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . 8 . . . . 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.